

CVETJE

z vrtov sv. Frančiška.

Časopis
za naše verno ljudstvo
zlasti za ude
tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih
oblasti izdaja

frančiškanska provincija
sv. Križa.

— XXXVIII. tečaj. —

5. - 6. zvezek.

V Ljubljani, 1921.

Ant. Slatnarjeva tiskarna v Kamniku.

Izhaja za nedoločen čas vsaki drugi mesec. Naročnina znaša za pol leta 10 K, za celo leto 20 K ali: za pol leta 2 dinarja in pol, za celo leto 5 dinarjev.

Naslov za naročila: »Cvetje«, frančiškanski samostan v Ljubljani.

Poština plačana po povelju.

Vsebina 5.—6. zvezka.

	Stran		Stran
Okrožnica sv. Očeta papeža Bene-		Kako naj bi obhajali sedemstoletnico	76
dikta XV.	57	Asketična šola ali vadnica popolnosti	77
Tri pridige za sedemstoletnico . . .	61	Razgled po serafinskem svetu . . .	80

Vsem tretjerednikom cele Slovenije na znanje!

Skupen shod vseh tretjerednikov v Slovenije v proslavo sedme stoletnice bo v Ljubljani 24. in 25. julija. Upanje je, da bomo dobili vožnjo po železnici (vsaj po južni) za znižano ceno; zato naj se tisti, ki bi radi prišli na ta shod v Ljubljano 24. julija, oglasijo pismeno (priložijo naj tudi znamko za odgovor) pri vodstvu tretjega reda v Ljubljani, frančiškanski samostan, do 20. junija. Najbolje pa je, če se vsak oglasi pri svojem g. voditelju, ali pri prednici svoje skupščine in nam ta skupno število naznani. Na prijave brez podpisa in brez priloženih znamk za odgovor se ne bomo ozirali. Cerkvene slovesnosti bodo v franč. cerkvi, skupni shodi pa v veliki dvorani hotela Union. Dne 24. julija bo slovesnost za vse, 25. julija pa pred vsem za voditelje in vse tretjeredne odbore iz mest in z dežele. Bolj natančno bomo sporočili v prih. zvezku. Ker bo slovesnost združena z večjimi stroški, zato se hvaležno sprejemajo prostovoljni darovi v ta namen. — V Ljubljani je že sestavljen poseben odbor, ki bo skrbel za olepšanje cerkve in dvorane, za prenočišča in drugo potrebno.

V Mariboru bodo obhajali v isti namen tridnevnicu 12.—15. avg. Podrobniši načrt bomo naznanili v prih. zvezku. Prezvišeni knez in škof mariborski so v proslavo sedemstoletnice izdali posebno poslanico.

Književnost.

Brez vere — devet govorov o neveri, ki jih je govoril in izdal g. stolni kanonik doktor Mih. Opeka v Ljubljani 1921. Knjižica obsega 80 strani in se dobi v Jugoslav. bukvarni za 15 kron, po pošti poslana stane nevezana 16 kron. — Knjižico našim ljubljanskim tretjerednikom že ime govornika in izdajatelja dr. Opeka dovolj priporoča, drugim, ki gospoda ne poznajo, pa mi knjižico toplo priporočimo, naj jo širijo mej one, ki so v veri opešali ali od nje odpadli.

Sloboda poduka in državni monopol na šole — **Sloboda nastave** i državni monopol škola, spisal Dr. P. Karol Eterović, Mostar 1921. Ta knjižica je 9. in 10. zvezek versko-znanstvenih razprav od zbirke sodobnih vprašanj. Spis je za dobo, v kateri živimo, zelo potreben in koristen. Kedor razume hrvaško in se želi bolj seznaniti sè sedanjim šolskim vprašanjem, naj seže po tej knjižici. Tiskana je v hrvatski tiskarni F. P. v Mostaru obsega 128 strani in stane broširana 20 K.

Govori za majnik in za stanovske družbe, spisal F. S. Finžgar. To je 1. zv. 38. letnika Duhovnega pastirja. Poleg 63 strani obsegajočih osnutkov za majniške govore ali branje, je tudi kratek popis življ. in delov. † g. kan. Kržiča in dve pridigi za bink. čas od g. dek. Skubica. Obsega skupno 80 str. in stane 24 K. Priporočamo. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Tretjeredne vaje za maj in junij 1921.

Ljubljana: Mesečni shod: 15. maja ob 3. in 19. junija ob pol petih popoldne; za zadržane: 17. maja in 20. junija ob petih zjutraj. — Poduk za novince: p. voditelj: 16. maja in 26. junija ob štirih pop.; g. učiteljica: 29. maja in 29. junija ob štirih pop. — Odborna seja: za moške: 16. maja ob pol 11. dop., za ženske: 26. maja ob 4. pop. in 29. junija ob petih pop. — O bljube novincev: 19. junija pred shodom ob 4. pop. —

Okrožnica sv. Očeta papeža Benedikta XV.

Častitljivi bratje! Pozdrav in apostolski blagoslov!

Patriarhom, primatom, nadškofom, škofom in drugim krajevnim predstojnikom živečim v miru in skupnosti z apostolskim sedežem ob koncu sedmega stoletja od ustanovitve tretjega frančiškanskega reda.

Zelo primerno se Nam zdi v kratkem obhajati svete slavnosti, ko bo preteklo sedemsto let, odkar je spokorni tretji red ustanovljen; da jih povzdignemo pred katoliškim svetom s priporočilom apostolske oblasti, h temu Nas nagiba najprej krščanskega ljudstva korist, ki jo iz tega kar najbolj gotovo pričakujemo in se je nadjamo, potem pa tudi ono, kar tiče zasebno Našo osebo. Hvalležno se namreč spominjamo, da smo leta 1882, ko je ljubezen dobrih do Asižana splošno gorela ob sedemstoletnem obhajanju njegovega rojstva, tudi Mi hoteli prišteti biti mej učence velikega Očaka in smo pri Mariji na Kapitolu, katere slavno svetišče oskrbujejo Manjši bratje, po predpisih prejeli sveto obleko tretjerednikov. Sedaj pa, na stol prvaka apostolov po božji naredbi postavljeni, dano priložnost prav radi, posebno iz Svojega spoštovanja do blaženega Frančiška, porabimo, da spodbudimo sinove sv. Cerkve, kjerkoli so, naj se te presvetege moža ustanove, ki je na čudovit način za človeško družbo tudi v teh časih primerna, ali z veseljem oklenejo, ali marljivo v nji vstrajajo.

Pred vsem naj ima slehrni pred očmi pravo podobo sv. Frančiška: nekateri novejši ga namreč opisujejo, kaker so ga skovali v kovačnici *modernistov*, kot človeka iz Asiza, tej apostolski Stolici malo udanega in kaker nekak vzorec ohlapnega in praznega pobožnjaštva; takega gotovo ne moreš prav imenovati ne Frančiška, ne Svetnika. — Toda k preslavnim in nesmrtnim Frančiškovim zaslugam za krščanstvo — zavoljo katerih so ga po pravici imenovali steber sv. Cerkve postavljen od Boga v najbolj nevarnem času — k tem zaslugam Frančiškovim se prišteva Tretji Red, ki je krona njegovih zaslug in ki pojasnuje bolj ko vse drugo njegove gorečnosti velikost in moč, ki jo je pokazal v hrepenenju razširjati povsod slavo Jezusa Kristusa. Če namreč resno in natančno premislimo zla, ki so pretila sv. Cerkvi v onem času, je Frančišek z neverjetno odločnostjo začel prenavljati vse po naukih krščanskih zapovedi. Ustanovil je dvojno družino (red), eno bratov, drugo sester, ki so se sè slovesnimi obljubami zavezali nasledovati ponižnost Križa; ker pa ni mogel v samostane sprejeti vseh, katere je hrepenenje po načinu njegovih nauk živeti k njemu pripeljalo, je sklenil mej svetom živečim podati navodilo, kako naj živijo, da morejo doseči krščansko popolnost; in ustanovil je red tretjerednikov, ki je pravi red, ne sicer tak, kaker sta prva dva, katera vežejo redovne obljube, pač pa tak, ki ga enako krasi preprostost v življenju in duh spokornosti. Na kar ni nigdar noben redovni ustanovitelj prišel, da bi način redovnega življenja priredil za vse ljudi skupaj, to je on prvi iznašel in z božjo pomočjo zelo srečno izpeljal. O njem veljajo prekrasne besede Tomaža iz Čelana: „Zares izvrsten umetnik, vreden vse pohvale, da se po njegovem načinu, vodilu in nauku v obojnem spolu prenavlja Kristusova Cerkev in zmaga trojna četa hrepeneča po zveličanju.“¹⁾ Iz spričevanja tega zelo veljavnega moža, ki je v Frančiškovem času živel, da ne navajamo drugih, je lahko razumeti, kako temeljito in obsežno je Frančišek s to ustanovo množice pretresel in jih zbudil k zveličavnemu

¹⁾ I. Cel. XV. 40.

spreobrnjenju. Nikaker ne gre dvojiti, da je bil Frančišek ustanovitelj, kaker prvega in drugega, ravno tako tudi tretjega reda in brez vsake dvojbe je on sam njegov zelo moder postavodavec. V tem ga je, kaker je znano, močno podpiral kardinal Ugolin, tisti, ki je kasneje pod imenom Gregor IX. to apostolsko stolico proslavil in ki je bil Frančiškov najzaupniši prijatelj, dokler je živel, ter je na njegov grob postavil prekrasno in veličanstveno svetišče. Da je pa *Vodilo* tretjerednikov Nikolaj IV., Naš prednik, slovesno odobril in potrdil, ni nikomer nezuano.

Toda pri teh stvarih se, častitljivi bratje, ne bomo dalje mudili. Nam gre tu pred vsem za to, da se pokaže značaj in pravi duh te ustanove, od katere pričakuje sv. Cerkev za krščansko ljudstvo velike koristi, kaker v Frančiškovi dobi, tako tudi v teh čednosti in veri tako sovražnih časih. Da bi bilo življenje tretjerednikov vsem ljudem bolj pristopno, je Leon XIII. Naš prednik bl. spomina, dobro poznajoč razmere in čas, z okrožnico *Misericors Dei Filius* leta 1883. tretjeredne postave in vodilo „po sedanjih razmerah človeške družbe“ zelo modro zljajšal; spremenil je nekatere manj važne zapovedi vodila in tiste, ki so se mu zdele, da se malo vjemajo sè sedanjimi običaji; pristavil je pa „naj se ne misli, da je kaj odvzeto bistvu tega Reda, katero hočemo, da naj popolnoma nespremenjeno in celo ostane“. Vsa ta sprememba je bila samo zunanja in se ni doteknila moči in bistva Reda, ki ostane tak, kakršnega je hotel imeti presveti ustanovitelj. Mislimo pa, da more duh tretjega reda, ki ves diši po evangelijski modrosti, prav mnogo zboljšati zasebne in javne navade, samo da se z nova poživi in razširi, kaker nekedaj, ko je Frančišek z besedo in v delih povsod oznanjeval božje kraljestvo.

Pred vsem je namreč hotel, naj se njegovi tretjeredniki odlikujejo na poseben način v bratovski ljubezni, iz katere izvira mir in sloga. Dobro je vedel, da je to Jezusa Kristusa posebna zapoved, ki obsega vso krščansko postavo, zato je svoje se vsò skrbjo po nji vzgojil. S tem je dosegel tudi to, da je tretji red sam po sebi za človeško družbo zelo koristen.

Frančišek ni mogel svoje goreče serafinske ljubezni do Boga in do ljudi imeti zaprte v svojem srcu; prodreti je morala na dan in se razliti na vse, na katere je bilo mogoče. Ko je začel boljšati zasebno in domače življenje tovarišev in jih vzgajati v čednostih, kaker ne bi na nič drugega gledal, ko edino le na to, že takrat je vedel, da samo pri tem ne sme ostati; zato se je zboljšanja posameznih poslužil ko orodja, da bi obudil v srcih ljudi hrepenenje po krščanski modrosti in bi prav vse pridobil za Jezusa Kristusa. Kar je torej Frančišek nameraval, da bi tretjeredniki oznanjevali in pospeševali mir v onih velikih razprtijah in ljudskih nemirih njegove dobe, to smo hoteli pred kratkim tudi Mi, ko je skorej celi zemeljski krog gorel v strašni vojski; to želimo tudi sedaj, ko ta požar še ni do cela pograšen, ko se deloma še kadi iz njega, deloma še celo švigajo plameni iz njegovih ostankov. Poleg te nesreče preti državam še notranje zlo — ki je rodilo dolgotrajno zanemarjanje in preziranje krščanskih načel — mislimo namreč mejsebojni stanovski boj, ki ga pri deljenju zemeljskih stvari tako kruto bijejo, da se je bati splošnega uničenja.

Na tem prostranem polju, na katero smo Mi, ko namestnik *Kralja miru*, vse misli in vso skrb obračali, želimo, da bi marljivo sodelovali sicer vsi, koliker jih je otrok krščanskega miru, najbolj pa udje tretjega reda, ki bodo čudovito veliko pripomogli k slogi in pomirjenju duhov, če bo povsod rastle tako njihovo število kaker delavnost.

Zato je Naša želja, naj ne bo nobenega mesta, nobene vasi ali sela, ki ne bi imela dovolj velikega števila udov te vrste, in teh ne nekaj lenih in zadovoljnih sè samim imenom tretjerednikov, ampak delavnih in skrbnih za svoje in drugih zveličanje. In zakaj se ne bi mnoga in različna društva mladeničev, delavcev in ženskih, ki mej katoličani povsod cveto, pridružila temu tretjemu redu in ne bi napolnjena z duhom ljubezni in miru

vztrajno delala za slavo Jezusa Kristusa in korist sv. Cerkve z isto gorečnostjo, s katero je bil prežet sv. Frančišek? Človeški rod nikaker ne zahteva onega miru, ki so ga človeške modrosti težavna posvetovanja skrpala, ampak onega, ki ga je prinesel Kristus govoreč: *svoj mir vam dami; ne kaker ga svet daje, vam ga dam jaz* (Jan. 14, 27). Tisti mir, ki so ga sestavile države in državni stanovi in so ga izmislili ljudje, ne more dolgo obstati, ne imeti moči pravega miru, če ne sloni na pomirjenju duhov; to je pa ničevno, ako se ne zavedajo dolžnosti, da je treba ukrotiti strasti, iz katerih se porajajo vsi razpori vseh vrst. *Odkod so vojske in prepiri mej vami*, vprašuje apostol Jakob, *ali ne odtod? iz poželenja vašega, ki se bojuje v vaših udih?* (Jak. 4, 1.) Prav vrediti vse, kar je v naturi človeka, tako da ne služi vsak svojim strastem, ampak, da jim zapoveduje božji volji pokoren in udan, v čemer temelji skupni mir, vse to je v moči Kristusovi; in ta moč se razodeva čudovito močno v družini frančiškanskih tretjerednikov. Ker ima namreč ta red, kaker smo rekli, to poglobitno nalogo, da svoje ude navaja k popolnosti krščanskega življenja, četudi so zapleteni v posvetne skrbi — sveto je namreč vsakateremu mogoče živeti, naj bo v kateremkoli stanu — zato moramo iz povedanega sklepati, da so tam, kjer jih veliko po vodilu te ustanove živi, vsem drugim, ki jih vidijo, v veliko spodbudo ne samo k točnemu izpolnjevanju dolžnosti, ampak tudi, da se trudijo za višjo popolnost, kaker jo pa velewa splošna zapoved. Zato pa gre ona hvala, ki jo je dal Kristus Gospod svojim posebno zvestim učencem z besedami: *Niso od sveta, kaker tudi jaz nisem od sveta* (Jan. 17, 16.), ta hvala gre po pravici tem Frančiškovim učencem, ki živijo v duhu in v srcu po evangelijskih svetih, koliker je to mogoče mej svetom; z apostolom morejo trditi o sebi: *Nismo pa prejeli duha tega sveta, ampak duha, ki je iz Boga*. (I. Kor. 2, 12).

Zato bodo vzdržujoči se kar največ mogoče svetnega duha delali v nasprotni smeri na to, da bodo kjerkoli bodo mogli v vsakidanje življenje vpleljali duha Jezusa Kristusa. Dve strasti pa prevladujeta dandenes v grozni človeški pokvarjenosti: neko brezmejno hrepenenje po imetju in nevgasljiva žeja po nasladah. Odtod prihaja pred vsem sedanje dobe grdi madež, da skorej neprestano napreduje v vsem, kar more življenje bolj zložno in ugodno napraviti, v tem, kar je višje, v skrbi namreč, da bi dobro in prav živeli, v tem se pa vidno pogreza v žalostno pokvarjenost starih paganov. Zakaj koliker bolj potemni pri ljudeh čut za večna dobra, ki so v nebesih pripravljena, tem bolj jih te zemeljske dobrote na se vlečejo in v svoje mreže zapletajo; keder se pa človek v zemeljske stvari zatopi, potem se polagoma vzbudi nagnenje zamoriti vsako čednost in začne se mu gnjusiti vse duhovno in noče poznati družega ko tisto, kar ponuja nasladnost. Zato splošno opažamo, da se na eni strani ne stavi nobene meje ne pridobivanju, ne pomnoževanju bogastva, na drugi strani pa manjka nekedanje potpežljivosti v nadlogah, ki navadno spremljajo uboštvo in pomanjkanje; mej tem ko vlada mej proletarci in kapitalisti tista ostra napetost, ki smo jo omenili, hujša zavist nepremožnih še bolj preobilno vnanje razkošje mnogih, združeno z naravnost človeka nevredno razbrzdanostjo. V tem oziru nikaker ne moremo dovolj obžalovati slepote tolikih ženskih vsake starosti in stanu, ki omamljene po želji drugim dopasti ne sprevidijo, da niso samo zoprne v svoji nespametni noši vsem dobrim, ampak da tudi žaliyo Boga. Ni jim dovolj nastopati v javnosti v taki obleki — kakeršne bi se bila nekedaj večina od njih sramovala, ker se le preveč protivi krščanski dostojnosti — tudi se ne sramujejo take v hiše božje stopiti in se vdeležiti presvete daritve ter pristopiti k obhajilni mizi, kjer prejmejo božjega začetnika presvete čistosti, tudi tu sem jih ni sram nositi počutnost dražeče grde zanjke. Nočemo pa omenjati onih nedavno od divjakov mej olikane ljudi prenešenih plesov, ki drug družega prekašajo v grdobiji; nič ni bolj pripravnega, da se odstrani vsak čut sramežljivosti, kaker ravno ti.

Če udje tretjega reda to dobro premislijo, bodo razumeli, kaj zahteva čas od njih, Frančiškovih učencev. Potrebno je namreč, da se ozro na življenje svojega Očeta, prevdarijo naj, kako natančna in jasno izražena podoba Jezusa Kristusa je bil, posebno v tem, da se je izogibal zloznostim tega sveta in je sprejemal vsakeršno trpljenje; prisvojil si je tudi ime ubožca in so bila njegovemu telesu vtisnjena znamenja Križanega. Tretjeredniki naj pokažejo, da se niso oddaljili od sv. Frančiška, in sicer s tem, da se oklepajo ubožstva vsaj v duhu, da se zatajujejo in da vsak nosi svoj križ. Kar pa tiče pred vsem tretjerednice, naj se skazujejo v noši, opravi in vseh okoliščinah življenja dekletom in ženam vzor svete čistosti in naj ne mislijo, da bi mogle za Cerkev in narod kaj bolj zaslužjivega storiti, kaker s tem, da delajo za izboljšanje pokvarjenih običajev. — Če so udje tega Reda ubogim v pomoč v njihovih raznovrstnih potrebah ustanovili razne naprave dobrodelnosti, gotovo ne bodo nikaker opustili skazovati dela ljubezni bratom, ki potrebujejo ne zemeljskih stvari, ampak veliko višje. In tu Nam je prišel na misel izrek apostola Petra, ki je spodbujal kristijane, naj bodo s svetim življenjem paganom v zgled zato, *da vas opazujejo v dobrih delih in slave Boga na dan obiskanja* (I. Pet. 2, 12). Enako naj frančiškanski tretjeredniki na daleč razširjajo prijeten duh Kristusov tako z odločno, živo vero, kaker s življenjem brez graje in tudi navdušeno radostjo; brate pa, ki so zašli s pota, naj s svojim lepim življenjem spodbujajo in vabijo k spreobrnjenju; to zahteva od njih, to pričakuje Cerkev.

Mi pa upamo, da se bo v bližnjih slavnostih ta Tretji Red dobro okreplil; in ne dvojimo, da bote vi, častitljivi bratje in drugi dušni pastirji zelo skrbeli, da bodo skupščine tretjerednikov, če so kje opešale, zopet k novi moči vstale, druge se bodo pa, kjer je mogoče, obudile, vse pa naj cveto nič manj po izpolnjevanju vodila, kaker po številu udov. Zato namreč slednjič gre, da se s posnemanjem sv. Frančiška koliker mogoče mnogim pripravi pot in vrnitev h Kristusu; ta vrnitev nam daje največ upanja na skupno rešitev. Kar namreč pravi sv. Pavel: *posnemajte mene, kaker tudi jaz Kristusa* (I. Kor. 11, 1.), isto sme po pravici o sebi trditi Frančišek, ki je posnemovaje Jezusa Kristusa mej vsemi postal njegova najnatančnija slika in podoba.

Da bo pa ta slavnost več sadu rodila, zato podelimo na srčno prošnjo generalnih ministrov treh družin frančiškanskega prvega reda iz zakladov sv. Cerkve sledeče:

I. V vseh cerkvah, kjer so skupščine tretjega reda kanonično ustanovljene, morejo tretjeredniki v njih od dne 16. aprila dalje skozi celo leto, ko obhajajo v njih tridnevno pobožnost v proslavo sedemstoletnice, zadobiti vsaki dan tridnevne popolni odpustek, drugi verni pa enkrat pod navadnimi pogoji; kateri bodo pa tam prevzvišeni Zakrament obžalujoč svoje grehe obiskali, tisti dobijo za vsaki obisk odpustek sedem let.

II. Vsi altarji v teh cerkvah so tiste dni privilegirani; vsak mašnik sme v tej tridnevnici opraviti sv. mašo o sv. Frančišku ko zaobljubljeno v važni zadevi in iz javnega vzroka po predpisih rimskega misala najnovejše vati-kanske izdaje.

III. Vsi mašniki prideljeni istim cerkvam morejo v ravno tistih dneh blagoslavljeni rožne vence, svetinjice in podobne stvari na apostolske odpustke, ravno tako rožne vence na križarske odpustke in na odpustke sv. Brigite.

Želeči vam nebeških darov in v znak Naše dobrohotnosti, podelimo vam, častitljivi bratje in vsem udom Tretjega Reda s posebno ljubeznijo apostolski blagoslov.

Dano v Rimu pri Sv. Petru na razglášenje Gospodovo 1921 v sedmem letu Našega papeštva.

Benedikt papež XV.

Tri pridige za sedemstoletnico.

I. Zakaj obhajamo sedmo stoletnico ustanovitve tretjega reda sv. Frančiška?

ragi bratje in sestre! Znano vam je, da obhajajo letos tretjeredniki po celem svetu sedmo stoletnico, odkar je sv. Frančišek Asiški ustanovil svoj tretji red. Višji predstojnik tretjega reda na Slovenskem je odredil, naj se v ta namen obhajajo tridnevne duhovne vaje v vseh tretjerednih skupščinah naše slovenske domovine. Pokorni željam višjih in sledeči hrepenenju po krščanski popolnosti in pravi svetosti ste se tudi vi tukaj zbrali, da bi opravljali duhovne vaje.

Pred vsem vam moram na kratko pojasniti, kaj so duhovne vaje in kako jih je treba opravljati, da rodijo potreben sad in uspeh.

Kaj so vaje, vam je znano, saj ste že videli vojake, kako se vadijo, da postane njihovo telo bolj gibčno in za boj sposobno. Rokodelski učencem se vadi več let v svoji stroki, preden postane sposoben mojster. Tudi ženske se vadite v šivanju, kuhanju itd. Vse to so telesne vaje. — Človek ima pa tudi dušo, ki mora služiti Bogu, da to svoje duhovno delo prav opravlja, se mora vaditi v božji službi. Zato se te vaše vaje imenuje duhovne vaje; ne vadi se v njih telo, ampak duša, ali bolje rečeno njene zmožnosti: spomin, razum, volja.

Spomin predlaga razumu razne resnice, dogodke, izreke sv. pisma itd.

Razum to prevdarja, spoznava božjo voljo, razmišlja, če se je dosedanje življenje vjemalo sè spoznano voljo božjo — če se je, potem to odobrava, volja se tega še bolj tesno oklene in dela sklepe za prihodnje življenje, — če se pa naše življenje ni vjemalo z voljo božjo, potem razum to obsoja in nagiba voljo na nasprotno stran, t. j. od greha k čednosti.

Razum naj torej voljo božjo spoznava, volja se je mora krepko okleniti in jo v življenju izpeljevati. S tem se staro popravi v dobri spovedi, novo se vtrdi z dobrimi sklepi za prihodnjost.

Kako bote duh. vaje opravljali? Ostanite, koliker vam vaše razmere dopuščajo, bolj sami za se; zato se imenujejo duh. vaje tudi duhovna samota. — Varujte se vsakega nepotrebnega govorjenja in se vadite v svetem molčanju, da bote lahko bolj zbrani ostali. — Odložite vsako delo, ki ni neobhodno potrebno, potrebna dela pa opravljajte iz ljubezni do Boga. — Poslušajte pazljivo, kaj se vam bo tu povedalo, izprašujte svojo vest; kar bote spoznali, da je bilo dosedaj napačno, obžalujte, prevdarite

kako bote to v prihodnje popravili, napravite trdne in odločne sklepe za svoje nadaljno življenje. Dobro je te sklepe zapisati in jih prebrati ob dneh spovedi ali vsaj vsaki mesec na dan shoda.

Duhovne vaje morajo, če jih dobro opravite, roditi duhovno, notranje prenovljenje po besedah sv. Pavla: „Prenovite se v duhu svojega uma in oblecite novega človeka, ki je po Bogu ustvarjen v pravici in svetosti resnice“ (Ef 4, 23—24) t. j. prenovite svoje spoznanje in voljo grešniki z resnično pokoro, pravični z večjo svetostjo. To prenovljenje bodi celotno in resnično, ne pa samo zunanje in navidezno. — Tako opravljene duhovne vaje bodo po besedah sv. Leonarda Portomavriškega: „grob greha, višek čednosti, strah hudobnega duha, veselje angeljev in svetnikov.“

Prav opravljene duhovne vaje vas morajo očistiti grehov in večjih slabih navad in prostovoljnega nagnenja k grehu. Te duhovne vaje vas morajo pa tudi ogreti za vestno in natančno izpolnjevanje tretjerednih dolžnosti, ki jih nalaga redovno vodilo.

Če pa hočete vse to doseči, morate poleg vsega tega v teh dneh in tudi nadalje pridno in goreče moliti, opraviti dobro spoved in ostati potem vedno v svojih stórjenih sklepih stanovitni.

* * *

Po teh kratkih opazkah o duhovnih vajah rešimo takoj vprašanje: zakaj obhajamo jubilej ali sedmo stoletnico ustanovitve tretjega reda?

1. Sedemstoletnico obhajamo Bogu v zahvalo za obilne dobrote in milosti, katere je delil v teku sedmih stoletji človeški družbi, državam, sv. cerkvi, posameznim družinam in ljudem. Človeško družbo je rešil tretji red v 13. stoletju in v poznejših časih, kjerkoli se je razvil: vplival je na bogate, da so postali radodarni in usmiljeni do ubogih (zgled: bl. Lukezij, sv. Ludovik, sv. Elizabeta), učil je uboge potrpežljivo in udano nositi breme uboštva, nadloge, bolezni; zbližal je v sovražnostih živeča mesta, družine, ljudi . . . Zato je ta sedma stoletnica slavnosten praznik miru in presrčne zahvale. Kaker so Zveličarju peli angeli: „Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so dobre volje,“ tako smemo v tem letu reči: Tretji red je dajal in daje slavo in čast Bogu, delil je pa tudi in še vedno deli mir, srečo in zadovoljnost vsem, ki imajo dobro voljo živeti po vodilu tretjega reda. — Zahvala pa gre Bogu tudi za obilne milosti, ki jih je delil in jih v najbogatejši meri deli ljudem še sedaj v naših časih. Če je molitev že sama na sebi velemoč, da premaga celo Boga, ki nam prizanaša, odpušča, daje v obilnosti vse potrebno . . . kako velikansko moč mora imeti še le tretjeredna molitev, kjer molijo skupaj združeni — ne rečem tisoči — ampak milijoni ljudi. Ne čudite se, bratje in sestre, če sem teh misli, da nas je ravno molitev tretjerednikov obvarovala mnogih nesreč in zadržuje še sedaj jezo božjo . . . Ti milijonski vsakidanji tretjeredni očenaši združeni z redovnimi in duhovnimi molitvami dobrih tretjerednikov razlivajo dan na dan božji

blagoslov na zemljo in ljudi. — Zahvaliti se imamo v tej sedmi stoletnici tudi za premnoge odpustke, ki jih dobri Bog deli po tretjem redu. Preštejte te dobrote in milosti in vprašajte duše v vicah kako neprecenljiva je njihova vrednost... Zahvaliti se moramo za vse sv. maše, za vsa sv. obhajila, za vsa dobra dela, za zatajevanja, za razne čednosti, za ves duhovni napredek... za vse kar smo dosegli po tretjem redu ali k čemer nas je ta napeljeval. Teh in enakih dobrot pogosto nismo dovolj cenili, premalo smo bili za nje hvaležni. Zato naj bo to slavnostno leto — leto najpresrečnije zahvale za vse, kar smo v življenju po tretjem redu dobrega prejeli.

To leto naj bo pa tudi leto presrčnega češčenja Brezmadežne, katero nam je sam sv. oče Frančišek izbral za zaščitnico. Oh koliko smo dolžni nji, ki nas je vedno ščitila z materinsko skrbjo in ljubeznijo. Brezmadežna je ponos Frančiškovih treh redov. Tudi naši zaščitnici smo dolžni zahvaliti se za mnoge dobrote...

Obilna zahvala gre pa v tem letu tudi sv. očetu Frančišku in drugim svetnikom in svetnicam tretjega reda. Pa o tem pozneje.

2. Če nam hvaležnost za duhovne dobrote prejete po tretjem redu nalaga dolžnost, da obhajamo to jubilejno leto v zahvalo za dodeljene nam milosti, nam notranja moč tretjega reda daje pravico spominjati se v slavnostnem razpoloženju velike moči, ki jo ima tretji red tudi na sedanjo dobo in na ljudi naših časov.

Mnogi so mnenja, da tretji red za sedanji čas ni primeren, ali da vsaj ni sposoben sedanje dobe ljudi pripeljati na pravo pot in jih posvetiti. Kedo tako misli? Sv. cerkev? Ne. Papeži? Niti eden mej njimi ne misli tako. Ali so takega mnenja učeni možje? Tudi ne. Ali nasprotniki sv. cerkve? Nikaker ne. Ti imajo pred tretjim redom celo strah. Kedo pa? O to so mlačni kristijani, nevedni ali hudobni otroci sv. katoliške cerkve — oblečeni včasih tudi v duhovno ali redovniško obleko — ki pa tretjega reda ne poznajo ne po njegovem bistvu, ne po njegovih sadovih, pač pa le po imenu in ga sodijo samo po nekaterih osebah, ki so ali niso v tretji red vpisane in ne živijo tako, kaker uči in kaker zahteva tretji red. Taka površna in neprevdarjena sodba seveda za pametne ljudi ni merodajna. Na te se ne bomo ozirali.

Sv. Cerkev je pa tretji red v vseh sedmih stoletjih vedno priporočala, ga branila pred nasprotniki in je vanj ljudi vabila. (Glej lansko Cvetje XXXVII. tečaj 1. zv, str. 20 in dalje, 2. zv. str. 49 in dalje.) Mnenje sv. Cerkve velja več, ko vsi prazni izgovori nevednih ali hudobnih. Tretji red je po besedah Leona XIII. in Pija X. sedanjemu času zelo primeren.

Zakaj primeren? Zato ker je bistvo in jedro tretjega reda življenje urejeno po evangeljskih naukih. Kar je rekel Jezus o sebi, to sme reči tudi tretji red: „Nisem prišel postaviti razvezat, ampak dopolnit.“ Tretji red napeljuje ljudi k najbolj popolnemu izpolnjevanju božjih zapovedi. Te zapovedi vežejo vse ljudi in so vsakemu času primerne. Če torej tretji red daje ljudem pomočke, da laglje po božjih zapovedih koliker je mogoče popolno živijo, je tudi primeren in koristen vsem tistim časom

in ljudem, katere vežejo božje zapovedi. Reči, da tretji red sedanjim časom ni primeren je toliko kaker trditi, da tudi božje zapovedi niso več primerne. Kaj takega bi pa mogel trditi le krivoverec in brezbožnež. — Letošnji jubilej je torej svetovnega pomena. Tretjeredniki se ne imenujejo brez pomena „vojščaki Jezusa Kristusa,“ ali kaker jih je nazval neki papež „drugi Makabejci.“ Pripeljimo svet nazaj k izpolnjevanju božjih zapovedi, pa bo zavladal mir, zadovoljnost in pravičnost — svet bo rešen! Zvabite ga v tretji red, pa bo božje zapovedi izpolnjeval ne le v navadni meri, ampak popolno.

Tretji red ni primeren samo našim časom, ampak tudi vsem stanovom, vsem ljudem naših časov, ki imajo voljo Bogu služiti. O njem veljajo v polni meri besede apostola Pavla: „Kateri bodo to vodilo izpolnjevali, mir nad njimi.“ Zato je letošnji jubilej tudi proslava miru in ljubezni, ki vladata mej otroci sv. Frančiška.

In kaj je bolj primerno za sedanji čas in za ljudi časa, v katerem dirjajo tisoči in milijoni za mamonom in časnim dobičkom in se globoko klanjajo zlatemu teletu, kaker tretji red, ki trga človeka proč od sveta in ga spominja na cilj v večnosti. Kaj je bolj pripravno postaviti nasproti nevernim komunistom kaker red, ki goji krščanski komunizem že 700 let? V tretjem redu vlada komunističen duh, ki izvira iz krščanske pravičnosti in mejsebojne ljubezni . . .

3. Zgodovina priča, da je tretji red v sedmih stoletjih obstanka storil za človeški rod, za sv. Cerkev, za razne narode in posamezne ljudi čudovite reči. Ravno ta zgodovina nam je porok, da more biti tretji red kos svoji nalogi tudi v prihodnjosti.

Prva naloga tretjega reda je posvetiti posamezne ude in jih peljati po potu evangelijskih nauk do popolnosti. V tem oziru šteje tretji red že nad 80 svetnikov in blaženih — več kaker katerakoli druga ustanova za svetne ljudi — in prekaša v tem mnoge redove, ki posvečujejo svoje ude v samostanih. Vsako stoletje tretjega reda ima pokazati svoje junake svetosti; po starosti so iz nežne dobe (sv. Roza Viterbska 18 let stara) in iz sivih let (župnik Vianej), po stanu visoki (kralji in kraljice: Ludovik, Elizabeta) in nizki (berač Jožef Laber), kmetje in obrtniki, učeni in preprosti. Tretji red izobrazja značaje, utrjuje voljo in jo ravna v pravo smer življenja, daje odločnost in stanovitnost.

Po posvečenju posameznih pa posvečuje družino, moža in ženo in po njih otroke. Res je, da so se mnogi tretjeredniki združili v samostanske družine (kongregacije: križarke, šolske, misijonske sestre), vendar pa moramo reči, da jih večina živi mej svetom. Tretji red je ustanovljen za ljudi mej svetom, zato se imenuje tudi svetovni.

Nekateri mu očitajo, da so večinoma ženske notri. Da! Ali je to kaj napačnega? Če bi tretji red vzgajal načeloma le dobre neveste in matere, bi s tem že vršil zelo imenitno in za ves človeški rod imenitno nalogo. Pa tretji red je ravno tako tudi za moške in jih je že mnogo vzgojil v značaje in jih povzdignil na altarje.

Tretji red opravlja imenitno delo tudi v javnem življenju. Po besedah Leona XIII. je zelo izdaten pomoček zoper framasone, — socialne demokrate in komuniste. V sebi ima moč zlomiti in streti njihov vpliv in zaježiti njihovo brezboštvo. Kaker so ti proti Kristusu in njegovi cerkvi, tako je tretji red zanj in za Cerkev. Oni hočejo človeški družbi vzeti Kristusa, tretjeredniki pa skušajo uveljaviti njegov nauk in oblast.

Po vsem tem moramo sklepati: Tretji red ima zgodovinsko pravico letošnje leto posebno proslaviti vsled vpliva, ki mu gre za njegove velike zasluge. Sedem stoletji govori o njegovih delih, oznanja glasno njegovo slavo. — Tretji red mora obhajati sedmo stoletnico, da ga svet bolj spozna in ko ga bo spoznal, da se ga oklene sè vso dušo. — Tretji red naj obhaja sedemstoletnico, da se vspno njegovi udje v svetem veselju do še večje gorečnosti v izpolnjevanju vodila, da svetijo svetu z lepim zgledom in mu kažejo pot sreče in miru. Amen.

II. Sv. Ludovik IX., kralj francoski, zaščitnik tretjega reda sv. Frančiška.

Kaker iščejo vsa verska društva zaščitnikov v nebesih, tako je tudi sv. Frančišek postavil svoje tri redove pod zaščitništvo preblažene Device, brez madeža spočete. Tretjemu redu je pa Cerkev dala še dva svetnika za zaščitnika: sv. Ludovika IX., kralja francoskega in sv. Elizabeto, deželno grofinjo turingijsko.

Zakaj ta dva, v življenju tako visoko postavljena? Morebiti ravno zato, da bi molče zavračala zmoto ljudi, ki trdijo, da med svetom ni mogoče sveto živeti. Cerkev je dala tretjemu redu za zaščitnika sv. Elizabeto in sv. Ludovika, češ, ako bi bil kak stan, ki bi se sè svetostjo ne dal združiti, bi bil to pred vsemi stanovi knežji in kraljevski stan. Ali grofovski stan sv. Elizabete in kraljeva čast sv. Ludovika nista ovirala njiju svetosti; in velika svetost ju zopet ni zadrževala, da ne bi bila vzorno spolnjevala svojih stanovskih dolžnosti. Resničnost teh besed bi lahko pojasnil na podlagi življenja obeh naših tretjerednih zaščitnikov. Vender se hočem omejiti in podati v tem premišljevanju dokaz za svojo trditev le iz življenja sv. Ludovika, ki je imenitniši v zgodovini.

Pravim torej: Sv. Ludovik je bil velik svetnik, ker je bil kralj, in bil je velik kralj, ker je bil svetnik; kraljeva visokost je povzdignila njegovo svetost in ji dala večjo vrednost; nasprotno mu je zopet prav svetost kot kralju pomagala, da je svoje vladarske dolžnosti tako vestno, sijajno in slavno opravljal. Z drugimi besedami: 1. Ako sv. Ludovik ne bi

bil kralj, tudi ne bi bil tako velik svetnik — o tem v prvem delu, in 2. ako Ludovik ne bi bil svet, ne bi bil postal tako velik kralj — o tem v drugem delu. Iz teh dveh trditev posnamem dve spodbudni resnici. Prva je: naš stan je sredstvo k naši pravi svetosti, druga je: naša svetost je najboljše sredstvo za vspeh v časnih rečeh. Kralj nas bo učil prvo kaker drugo.

I. V čem obstoji svetost? Gotovo je, da more biti v bistvenih rečeh svetost le ena in da moremo bistvena svojstva terjati od vsakega svetnika. Take lastnosti so: ponižnost, gorečnost za čast božjo, ljubezen do bližnjega, strogost do samega sebe. Poglejmo, kako je bilo v tem oziru sè svetim Ludovikom? Ali so krasila ta svojstva svetosti tega svetnika?

Visok stan je navadno vir skrite ošabnosti in nasprotuje ponižnosti in gorečnosti za čast božjo. Pri visokostojčih navadno ne najdemo sočutja dō ubogih in nižjih, visok stan navadno goji nebrzdano samoljubje, ki ne mara za krščansko strogost do sebe. Vseh teh napak je bil sv. Ludovik prost. Visoki kraljevski stan sv. Ludovika ni oviral, da ne bi bil globokoponižen, da ne bi bil goreč za čast božjo, da ne bi bil svojih podložnih očetovsko ljubil in da ne bi bil do sebe strog po nauku sv. evangelija. Še boljše bi to takole povedali: Kraljeva visokost je sv. Ludoviku le v to služila, da je imel pred Bogom zavoljo ponižnosti še več zasluženja, in več zasluženja, ker je bil kot kralj do bližnjega ljubezniv in do sebe tudi kot kralj zelo strog. Recimo na kratko: Kraljeva visokost sv. Ludovika ni ovirala pri svetosti, ampak mu je bila v pomoč, da se je po nji še povspel do tem večje svetosti. Naj vam to nekoliko obširniše pojasnim.

Sv. Ludovik, eden največjih kraljev, je bil pred Bogom najponižniši človek. Ponižnost si je postavil za podlago popolnosti. Na to skalo je zidal. Ponižnost pa, ki je bila njegova poglavitna čednost, ta ga je nagibala, da se ni imel za neodvisnega kralja, ampak le za namestnika božjega. Kralj je bil, pa je štel za večjo srečo, da je kristijan, kaker da je kralj. Zato se je z imenom kristijan javno ponašal. Zato mu je bilo med vsemi mesti njegovega kraljestva najbolj ljubo mesto Poasi, kjer je prejel sv. krst. Opustil je vse druge naslove, ki bi razodevali njegovo posvetno mogočnost in se je najraje podpisal samo Ludovik Poasiski, ker je bil s tem imenom sprejet med število vernikov, enkrat pa bi naj s tem imenom bil zapisan v bukve življenja. Tako pravim, je bilo njegovo mišljenje. V največjo srečo si je štel, da je kristijan. Kraljeve časti pa nikoli ni imel za kaj družega, kaker za težko breme, od katerega ni imel druge koristi, kaker le večjo odgovornost pred Bogom. Govoril si je pogosto: zakaj sem kralj, ako ne zato, da vladam mesto Boga, da njegovo kraljestvo ohranjam in širim; zato me je Bog za kralja izvolil. Tako je sv. Ludovik mislil, tako je tudi učil svojega sina, dediča krone. To ga je učil, s tem je hotel prešiniti njegovo srce; povdarjal je, naj spoštuje in ljubi Boga, in zaničuje ničemrno visokost in svetne dobrrote. Od tod je izvirala tudi njegova gorečnost, ki se je razodevala povsod, kar je tikalo čast božjo in njegovo službo. Od tod njegova gorečnost za razširjenje sv. vere, gorečnost za pristnost sv. vere, gorečnost za hišo božjo, gorečnost

za versko življenje in za zboljšanje šeg, gorečnost za odpravo grešnih razvad, tako da pač nihče ni mogel z večjo pravico reči: „Gorečnost za tvojo hišo me razjeda (t. j. ves gorim za čast tvoje hiše) in zasramovanje njih, ki tebe zasramujejo, name pada“ (Ps. 68, 10). Vsa gorečnost je pa izvirala iz misli, da je kralj le služabnik božji in najjimenitniši izvrševavec njegovih ukazov. O tem naj sedaj nekoliko podrobnišega sledi.

Rekel sem, da je bil sv. Ludovik goreč za razširjanje sv. vere. Gorečnost je bila, ki ga je spravila na dolgo pot v Palestino zoper sovražnike krščanskega imena. Na tej poti ni imel družega namena, kaker so ga imeli apostoli, ko so šli po celem svetu širiti luč sv. vere. In ko je bil pripravljen žrtvovati svojo kri in svoje življenje, ni namerjal drugega, kot razširiti kraljestvo Kristusovo. Pokličite si v spomin, koliko si je prizadeval v Sveti Deželi in v Egiptu, da bi Saracene spreobrnil in ako so kateri od teh k njemu prišli ter rekli, da hočejo krščeni biti, s kolikim veseljem jih je sprejel! Obljubil jim je svoje kraljevo zaščitništvo in varstvo, obsipal jih je z milostmi, ponudil jim na Francoskem bivališče in jim ga je tudi dal; skrbel je za njih poduk, imenoval jih je svojo najljubšo vojno pridobitev, ker so, kaker je rekel, podložniki, ki jih je nazaj pripeljal Kristusu in njegovi Cerkvi. Ni-li tedaj bil tak kralj, kaker je sv. Ludovik, ki je bil napolnjen z duhom božjim, v svojem stanu apostol? In ko je kot marternik svoje gorečnosti, kaker se je to zgodilo pri zadnji njegovi vojski, umrl, na prav tako apostolski kaker junaški način, ni-li mogel s ponižnim zaupanjem in brez predrznosti sè sv. Pavlom reči, da ni nič manjši, kaker kateri drugih apostolov?

Rekel sem, da je bil sv. Ludovik goreč za strogost življenja duhovnikov, kaker znano, je tedaj veliko pohujšanja prihajalo vsled podkupljevanja pri oddajanju duhovniških služb. Kralj je z veliko odločnostjo odpravil ta nared sè slovečo naredbo imenovano „pragmatično sankcijo“. Kupčija s cerkvenimi službami je bila, bi rekel, grozota opustošenja na svetem mestu. Ludovik jo je z modrostjo skušal odpraviti na cerkvenem zboru v Parizu s celo vrsto cerkvenih odredob. Dasi je ž njimi tudi samsebi marsikatero pravico in oblast odvezl, ker se je s prisego zavezal, da se bo teh odredob tudi sam držal in da se pri oddajanju duhovniških služb nikoli ne bo oziral na osebo.

Rekel sem, da je bil sv. Ludovik goreč za pristnost sv. vere. Le spomnimo se, kako si je prizadeval iztrebiti krivo vero svoje dobe. Albingenze je popolnoma zatrl. Pri tem sta mu pomagala redova sv. Dominika in sv. Frančiška in prav zato je ta dva redova visoko čislal in jima bil očetovsko naklonjen. In ko je tema redovoma prav to nakopalo sovraštvo pri nekaterih, kaj je storil sv. Ludovik? Poslušil se je vse svoje moči in oblasti, da je to stranko uničil. Načelnik Cerkvi nasprotne stranke je z nekim spisom sramotil samostansko življenje. Na Ludovikovo prizadevanje je Rim prepovedal brati ta spis. Tega ni storil samo iz državnih ozirov, da bi preprečil nemire, ki jih take needinosti navadno rode, ampak iz bogoljubnega mišljenja, ker je menil, da je njegova dolžnost, čuti nad zakladom sv. vere in gledati, da se ohrani pristnost in edinost sv. vere.

Rekel sem: sv. Ludovik je bil goreč za zboljšanje in čistost šeg. Kako obširno bi se dalo o tem razpravljati! Do časa sv. Ludovika je bogokletstvo tako splošno v navado prišlo, da je zgubilo lastnost ostudnosti. Sv. Ludovik pa je izdal posebno naredbo s hudimi kaznimi zoper preklinjevalce. Marsikedo se zgrozi, ako sliši, da je n. pr. nekemu bogatinu dal jezik prebosti, ker je s kletvijo oskrnil presv. Ime božje. Tudi tedaj so nekateri posvetnjaki mrmrali zoper neupogljivo ostrost kraljevih ukazov, pa sv. Ludovik se ni menil za grajo posvetnjakov, da je le Bog zadoščenje dobil. In zopet je bil sv. Ludovik prvi med francoskimi kralji, ki je prepovedal dvoboj, ki nasprotuje sv. veri in božji postavi. Zatreti je hotel tudi oduševstvo z ostrimi kaznimi brez vsake popustljivosti. Tako je nastopal zoper vse razvade in pohujšanja. Sploh ni bilo greha, ki bi ga bil trpel. Z Davidom bi bil mogel govoriti: „Mar ne sovražim njih, kateri tebe, Gospod, sovražijo“ (Ps. 138, 22). In ker je vedel, da se pohujšanje rado šopiri prav v hišah velikašev, zato je drugim v zgled pometal na svojem lastnem dvoru, t. j. od časa do časa je preiskal življenje svojih dvornikov. In ako je zasačil kaj napačnega, je pohujšljivca z dvora izpustil, pa naj je bil še tako spreten in porabljen v službi; prepričan je bil, da se ne more zanesti na človeka, ki je Bogu nezvest. (Kak zgled gospodarjem in gospodinjam!)

V tem obstoji bistvo svetosti sv. Ludovika, vse druge pobožnosti so bile zraven le pritekline. Res je sv. Ludovik napravil iz svojega dvora hišo molitve in je po zgledu kraljevega preroka, kljub svojim mnogim opravkom, si jemal čas v raznih urah, po dnevi in po noči, za molitev. Največje veselje je Ludovik občutil v cerkvi, kjer je v pobožni molitvi njegova duša iskala in našla zedinjenje z Bogom in okušala v pričujočnosti Gospoda nebes in zemlje, duhovno sladkost. Redno se je udeleževal svetih maš. V vojnih časih je hotel imeti v šatoru tabernakelj postavljen. Nepopisno je bilo njegovo veselje, ko je kupil od carigradskega cesarja krono Kristusovo, za katero bi bil dal vse krone sveta. Bosonog jo je nesel v prekrasni tempelj, ki ga je dal zgraditi za ta zaklad. V vsem tem se kaže njegova pobožnost in svetost, ali rečem še enkrat, bila so to le znamenja ali k večjemu učinki svetosti. Kar ga je kot kralja posvetilo, to je bila njegova ognjena gorečnost za čast božjo. Plamteti pa je mogla ta gorečnost le zato tako močno, ker jo je spremljala kraljeva čast in oblast, zakaj nikoli ne bi bil sv. Ludovik za Boga tega storil, kar je storil, ako ne bi bil kralj. Kraljevo dostojanstvo pravim, je bilo tisto sredstvo, ki je podprlo, razširilo in povzdignilo njegovo svetost. Sploh se je Ludovik pri vseh svojih dejanjih, bodisi v domačem življenju ali na prestolu oziral na to, kaj zahteva Bog in kaj mu vелеva katoliška vera. Ker se je dal voditi vedno od takih načel, se ne smemo čuditi, ako je bil do svojih podložnih tako ljubezniv in je kaker otroke svoje ljudstvo ljubil. Pripravljen je bil zanj žrtvovati vse, tudi svoje zdravje in življenje. Da, tudi življenje! To je dokazal ob času svojega vjetništva. Ko so mu namreč Saraceni obljubili prostost pod pogojem, naj pusti Francoze, ki jih ima krog sebe, je odgovoril: „Bog me varuj, da bi jih zapustil! Tovariši so bili moje sreče, jaz pa hočem biti tovariš njih trpljenja. In ker bi le zavoljo njih želel

biti prost, ne maram, da bi bil prost brez njih.“ Pokazal je to pri drugi priložnosti, ko je samega sebe ponudil za vjetnika pod pogojem, da se odpošlje v domovino vojaštvo, kateremu je pretela smrtna nevarnost. Še en zgled! Po bitki pri Mazuri je bilo bojno polje polno mrličev in tak duh se je širil, da si nihče ni upal blizu iti pokopat mrliča. „Pojdimo“, je rekel sv. Ludovik, opominjajoč svoje spremstvo, „in opravimo to bogoljubno delo! Naši bratje so in umrli so radi Kristusa, pojdimo!“ In prvi je šel in se lotil pokopavanja. Kaj vse premore krščanska ljubezen! Tu ne bom našteval dela njegove nežne ljubezni do ubogih in ne bom govoril o njegovem prizadevanju za lajšanje človeškega gorja. Spominki, ki so ostali, govore in povedo več, kaker bi mogel povedati jaz. Številne bolnice, ki jih je postavil, ubožnice, sirotišnice, blaznice, poboljševavnice in druge vstanove — vse to govori o ljubezni in milosrčnosti sv. Ludovika glasneje, kaker bi mogel človeški jezik popisati. Samo to hočem še povdariti, da je bila v njem ljubezen do bližnjega tolika, da so mu jo očitali kot napako. Očitali so mu, da se svojim predomačim vedenjem do ubogih škoduje svojemu kraljevemu ugledu. On pa jim je sklicujoč se na besede sv. Bernarda, odgovoril, da so ubogi prvi dediči nebeškega kraljestva. Zato se noben kralj ne sme sramovati njih družbe in tudi noben kralj ne more ž njimi preveč občevati, ako hoče enkrat ž njimi kraljevati.

Ljubi poslušavci! Resnično torej ostane, da je sv. Ludovik, po sodbi posvetne modrosti uboge čez mero ljubil. Sprejemal jih je v svojo palačo, jemal jih k svoji mizi, stregel jim sè svojimi rokami, umival jim noge, obvezoval rane in vse to se je zdelo posvetnjakom, da se ne strinja ž njegovim stanom, on pa je bil prepričan, da po svoji veri še ni dovolj storil in da tudi nikoli ne bo preveč storil. Za poganskega kralja bi bilo morebiti preveč, kar je storil, ni pa preveč za krščanskega. In ker je slehrni ubožec živa podoba Kristusa Jezusa, zato bi knez moral ne le ljubiti uboge, marveč jih tudi v časti imeti.

Ne prišel bi do konca, če bi k tej neizmerni ljubezni do bližnjega hotel postaviti še strogost sv. Ludovika do samega sebe. Ko je Sin božji govoril judom o Janezu Krstniku, jim je rekel: „Kaj ste šli gledat v puščavo, človeka v mehko oblečenega? Glejte, kateri se mehko oblačijo, so v kraljevih hišah“ (Mat. 11, 8). Dasi so Gospodove besede splošno veljavne za vse čase, zadenemo tu na izjemo. Pojdimo na dvor sv. Ludovika! Tu najdemo kralja, ki se nosi preprosto in celo v raševino oblečenega. Tu je kraljevi mož, ki na svojem dvoru mrtviči svoje telo s postom in živi spokorno, kaker sv. Janez v puščavi. Biča se in posti tako zelo, da je večkrat obnemogel in oslabel. Take biče, ki so bili spravljeni v lepih puščah iz slohove kosti, je sv. Ludovik včasih tudi svojim otrokom ali pa dobrim prijateljem v dar dajal, in jih opominjeval, naj jih večkrat rabijo. Kakšen zgled, kakšna obsodba vseh po slabem nagnenju živečih posvetnjakov! Ako je sv. Ludovik pri svojih državnih opravkih, na čelu svojih podjetji mogel ohraniti duha pobožnosti in zbranosti, s čim se hočemo izgovarjati mi in na kaj bi mogli zvrčati krivdo, če živimo raztreseno in posvetno? Ali imaš morebiti večje

zadrške premagovati, hujše boje sè skušnjavami in nevarniše priložnosti? Kristjani! Zopet ponavljam in ne morem dosti povdariti: Obrnimo si Ludovikov zgled v korist! Kar smo do sedaj slišali, — da se omejim na prvi del svojega govora — nas uči, da ni na svetu stanu, v katerem ne bi mogli krščansko in sveto živeti. In ako bomo po zgledu sv. Ludovika umeli v svojem stanu prav živeti, naš ta ne bo oviral v skrbi za zveličanje, ampak nam bo sredstvo, s katerim si je bomo priborili! Naš stan nas ne bo raztresal, ampak nas bo k Bogu povzdigoval. Ne bo nas odvrčal od čednosti, ampak nam bo ponujal priložnosti vaditi se v čednostih in dobrih delih. Slehrni od nas bo imel v svojem stanu vedno dovolj priložnosti spokorno živeti, vaditi se v potrpežljivosti, pokorščini, v krščanski ljubezni, krotkosti, ponižnosti itd. Po zgledu sv. Ludovika ne iščimo svetosti zunaj svojega stanu! Sv. Ludovik je svojo svetost našel v kraljevi časti in na prestolu, mi pa bomo svojo našli v stanu, v katerega nas je Bog poklical. Kraljeva visokost je torej, kaker smo se prepričali, za sv. Ludovika bila sredstvo, pripomoček do svetosti. Obenem pa je svetost sv. Ludovika njegovo dostojanstvo povzdignila, kaker bomo videli v drugem delu.

II. V tem drugem delu hočem ovreči krivo mnenje tistih slepih, tistih pokvarjenih ljudi, ki trdijo, da krščanska popolnost ali svetost naredi človeka na svetu nesposobnega za velike reči. To je velika zmota. Lehko bi to zmoto kratko zavrnil, sklicujoč se na sv. Pavla, da je pobožnost za vse koristna in ima obljubo sedanjega in prihodnjega življenja. (I. Tim. 4, 8). S tem hoče reči, da prejema, kedor zares pobožno živi, v tem življenju, kar potrebuje, po smrti bo pa prejel večno plačilo. Ker bi pa pri vsi visoki veljavi sv. Pavla mnogi težko hoteli verjeti ali razumeti, kako resnične so te besede, za to nam je Bog preskrbel prekrasne zglede svetnikov, ki nam to resnico spričujejo jasno kot beli dan.

To lahko spoznamo tudi na zgledu sv. Ludovika, ki je bil, dasi velik svetnik, venderle pred svetom obenem tudi velik kralj, eden najslavniših, kar jih je kedaj sedelo na kraljevih prestolih. Velik je bil, pravim, v vseh okoliščinah, v katerih se more velikost kakega vladarja pokazati. Bil je velik v vojnah in velik v mirnih časih, velik v nesreči in velik v sreči, bil je velik pri vladanju svojega kraljestva, velik v svojih podjetjih in zaslugah za svojo državo, velik je bil v vedenju do tujih vladarjev, velik v ugledu, ki ga je imel celo pri sovražnikih. In vse to zavoljo svetosti, ki se je odsvitala v njegovi osebi in ki je poleg prirojene državne modrosti značilna lastnost njegove osebnosti in ki ga je povzdignila nad vse kralje sveta. Po vsi pravici torej trdimo: kralj Ludovik je velik zavoljo svetosti.

Sv. Ludovik je bil, kar se redko dogodi — in je le junakom lastno — ob istem času bojevit in miroljuben kralj. Oboje pa, bojevit in miroljuben, je bil, ker je bil svetnik in mož božji. To se pravi: miru ni ljubil radi tega, da bi živel v nedelavnosti in mehkužnosti, in bojeval se ni iz častihlepnosti, ampak da bi zagotovil mir svojim podložnikom. Mir je ohranjeval v svojih deželah, da se je mogel bojevati z nasprotniki Boga ter jih zmagati. V obeh slučajih pa si je pridobil slavo krščanskega kralja. Ako prebiramo zgodovino

in naletimo na vojna podjetja sv. Ludovika zoper neverne kneze in beremo o njegovih junaških delih v jutrovih deželah, ki so kaker čudeži, tedaj pridemo do prepričanja, da ni res, da bi svetost jemala srčnost, marveč nasprotno; res je, da je prava pobožnost junaška srčnost. Ali ni bil Ludovik junak, ko je na čelu francoske armade vzel sè silo mesto Damijato v Egiptu, ko je na najdrzniši način, ki ga zgodovina pozna, skrcal svoje moštvo na sovražni obali in se je polastil kraja vpričo dvajset tisoč nasprotnikov, ki so se mu v bran postavili. In koliko junaštva je kazal v treh slavnih bitkah sè Saraceni? V teh je, kaker pravi neki zgodovinar, opravljal istočasno službo vojskovodje in prostega vojaka s tem, da je sè svojo navzočnostjo vojaštvo navduševal, obenem se pa tudi sam zaganjal med sovražno množico.

Vem, da je sv. Ludovika pri srečnih podjetjih zadela tudi nesreča. V prvi svoji križarski vojski je prišel v vjetništvo, v drugi ga je pa zadela smrt. Pa prav v teh nezgodah se kaže še večjega in še veličastnišega kot sicer. Da je junaški knez padel v roke svojim sovražnikom, se ne čudim, saj se je dogodilo to tudi največjim junakom, da je pa potem svoje vjetništvo tako velikodušno prenašal, to zasluži občudovanje. In res so ga občudovali in spoštovali celo neverni sovražniki tako zelo, da so ga hoteli za svojega vladarja izvoliti. Do tega spoštovanja pa so prišli, ker se jim je Ludovik zdel božji človek in ker so bili od njegove svetosti očarani. Ako hočete bolj spoznati upliv njegove svetosti na srca nasprotnikov, poslušajte njegove pogovore ž njimi. V njihovi oblasti je bil, govoril je pa ž njimi s tako prostostjo, kaker da je njihov gospod. Njihov vjetnik je bil, pa jim ukazuje in stavi pogoje, predpisuje postave. Ko so zahtevali od njega odkupnino, je pripravljen za svoje vojake odkupnino plačati, za se pa ne, češ kralji ne plačujejo odkupnine. In sultan se je udal in storil po Ludovikovi volji. Preden pa so dali Ludoviku prostost, so zahtevali od njega, da se sè slovesno prisego zaveže, da bo zatajil svojo vero, ako ne bi držal besede. Ludovik pa jim je odgovoril: Krščanski kralj ne pozna druge prisege, kaker svojo besedo in on da ne ve, kaj se pravi svojo vero zastaviti. Nato so se zadovoljili ž njegovo besedo.

Kralj, ki je bil tako velik v nesreči, ni bil manjši v sreči. Po poročilu pisateljev, ki so v isti dobi živeli, ni bilo knežjega dvora, ki bi se bil mogel meriti z Ludovikovim in nikjer ni bilo sijajniših slovesnosti, kaker na Ludovikovem dvoru. Prekašal je v tem vse kralje, ki so pred njim vladali, ker je menil, da mu tak sijaj pridobiva veljavo pri ljudstvu. Nikoli ni bila Francija tako bogato sè vsem preskrbljena, nikedar v tolikem telesnem in duševnem blagostanju, kaker je bila v Ludovika Svetega dobi. Nikoli se niso z vedami marljiviše bavili, postav vestniše izpolnjevali, javnih služb redniše opravljali, trgovino varniše in mirniše izvrševali, kratko: francosko ime nikoli ni bilo v takem spoštovanju in na takem glasu, kaker je bilo za Ludovika IX. In odkod to? Od bogoljubnosti sv. Ludovika, ki si je kot kralj štel v dolžnost, pospeševati vse to, kar pripomaga k blaginji. Ves svet se je čudil, kako je pobožni Ludovik IX., ki je vedno skrbel za zveličanje svoje duše, mogel brzdati toliko mogočne gospode in bojaželjne viteze, vender ni imel nikoli

noben kralj ponižniših in pokorniših kot on. To pa zato, ker ni bilo nikoli nobenega drugega kralja, ki bi bil v čednostih bogatejši kot on. Njegova osebnost mu je dajala ugled in mu pridobivala srca podložnih, pa tudi tujih državljanov, kakor bote brž slišali. Radi so njega v krščanskem svetu zbirali za posredovavca v spornih rečeh. Odkod to zaupanje? Vedeli so, da je pošten in pravicoljuben. Njega sta za sodnika izvolila papež in cesar Friderik. Ko podložni s Henrikom Angleškim niso bili zadovoljni in so se bali njegove jeze in maščevanja, je Ludovik sè svojim posredovanjem odvrnil meščansko vojsko, ki je pretila. — Sploh je Ludovik po svoji pravičnosti tako slovel, da ga je angleška gospoda večkrat prosila, naj jim razsodi njihove medsebojne prepire. Vojvoda Bretanjskega in kralja Novarskega, ki sta se smrtno sovražila, je Ludovik spravil z neko poroko. Komu drugemu bi bil tak prepir ljub in bi ga bil še bolj razvnel. Tudi Ludoviku so to nekateri svetovali, češ, da bo prepir njemu le v korist, ali Ludovik je imel tajnega svetovavca, oziroma svetovavko — svojo vest, ki jo je v vseh rečeh slušal. Imel je svoje gospode svetovavce na dvoru, s katerimi se je rad posvetoval, ali končno je vedno vest vselej odločevala. Zato so Ludovika spoštovali prijatelji in nasprotniki.

Ali naj še naprej dokazujem, da vas prepričam, odstranim in pobijem škodljivo zmoto, ki trdi, da je bogoljuben človek nesposoben za ta svet, za svetne opravke in službe? Menim, da ste se zadosti prepričali, da je le svetost napravila Ludovika tako velikega. In ravno prava svetost bo tudi v raznih naših poklicih naredila iz nas neomádeževane ljudi, ljudi, ki se jim ne bo moglo nič očitati, ljudi, ki so v časti in spoštovanju pri prijateljih in neprijateljih. Zato pa bodite vi, ki živite mej svetom, vsi bogoljubni kaker sv. Ludovik. Bog vam bo dal svoj blagoslov, pridobili si bote zaupanje pri vseh. Brez bogoljubnosti pa vam svet ne bo zaupal, če ste še tako spretni. Kjer ni krščanske čednosti, tam je vse lažnjivo, tam je hinavščina in goljufigija. In zapomnite si, da ne bote na svetu nikoli srečni, ako ne bote živeli po načelih sv. vere. V kateremkoli stanu ste, v nobenem ne bote svojih dolžnosti prav opravljali, ako ne bote skrbeli za temeljito svetost. O kako velika zmota je, ako človek za večno vstvarjen, skrbi le za časno, kaker ne bi bilo nobene večne prihodnosti! Kako velika je zmota, ako se veri v javnem življenju odreka vsako mesto! Žal, da živimo v takih časih, ko krivi preroki neprenehoma vpijejo: proč z vero, proč s cerkvijo, proč s Kristusom, proč sè vsem, kar je svetega. Vse to vpitje je zmota, huda zmota in nesreča za ljudi.

Predragi tretjeredniki! Oklepajte se sv. Ludovika, ki je umel večno s časnim združevati, v časnem življenju večno iskati, ki je bil prečuden v vojskah, kaker občudovanja vreden ob času miru, ki je opravljal duhovno premišljevanje in branje, hodil k sv. mašam in h pridigam, ki je veliko molil, se pogosto spovedoval in pristopal k mizi Gospodovi, obiskoval vsaki petek bolnice in je vender vse dolžnosti ko vladar vestno izpolnjeval, živel spokorno in bil iz srca ponižen, pa je pri vsem tem njegov dvor po sijajnosti prekašal blesk vseh njegovih prednikov. Prav je imel apostol narodov, ko je zatrdil: „Pobožnost je za vse koristna in ima obljubo sedanjega in prihodnjega življenja“. (I. Tim. 4, 8). Amen.

Priredil J. M.

III. Sv. Elizabeta, vzor dekletom, ženam, materam in vdovam.

Kaker je Jezusova cerkev vesoljna t. j. za vse kraje, vse čase in vse ljudi, tako ima isto lastnost tretji red sv. o. Frančiška. Tretji red je za vse ljudi, je za razne stanove in ves čas obstoja vodi k popolnosti, k svetosti. To dela po svojem vodilu, ki je evangelij v malem obsegu; to dela po zgledu svetnikov, ki so se posvetili, ker so živeli po vodilu. Med svetniki tretjega reda je najljubkejša prikazen sv. Elizabeta, ki je vzor vsem stanovom ženskega spola; po svoji odločnosti, značajnosti in delavnosti pa tudi vzor moškim.

Opisati Vam hočem življenje sv. Elizabete, koliker se to da z ozirom na omejen čas. Iz tega opisa bote posneli za razne stanove primerne nauke. Pričnem v imenu Jezusovem.

Sv. Elizabeta, vzor pobožnosti in čistosti za samske osebe, ogledalo ljubezni in skromnosti za zakonske, zgled potrpežljivosti za udove, kažipot kršč. čednosti za vse stanove, je bila hči ogrskega kralja Andreja II. Od zgodnje mladosti zelo bogaboječa je z leti rastla v pobožnosti. Najljubša ji je bila pot v cerkev, kjer je z Bogom občevala tako goreče, da so navzoči mislili, da imajo angela pred seboj. Kot kraljeva hči je nosila na glavi zlato krono, a kedar je bila v cerkvi, jo je odložila. Ko so jo radi tega grajali, je rekla: „Kako bi se mogla sè zlato krono na glavi prikazati pred Njim, ki je za mene nosil trnjevo!“ Sploh je sovražila vsako posvetno ničemnost, ki je tolikim v skušnjavo in pogubo. Enako je sovražila lenobo in ni bila nikoli brez dela. Zato je pa tudi deviško čistost ohranila neoskrunjeno. Kak lep zgled za mlade ljudi obojega spola!

A sv. Elizabeta ni ostala samska. Po želji svojih starišev se je omožila z Ludovikom, deželnim grofom turingiškim. Kako je živela v zakonskem stanu? Podobno, kaker v dekliškem. Prva skrb ji je bila molitev in služba božja, druga skrb zakonski mož in družina. Tudi kot žena ni poznala lenobe. Skrbno je čula nad posli, da so pošteno živeli, skrbela pa tudi, da so redno dobivali svoje plačilo.

Kot III. rednica je spokorno živela in pod knežjo obleko nosila spokorno obleko.

Posebno se je odlikovala v dobroti. Ubožci, bolniki in sirote so imeli v sv. Elizabeti pribežališče in pomoč. Dala je sezidati bolnico, v katero je sprejela razne bolnike, sirote in stare ljudi, katerim je osebno stregla. Razen tega je slehrni dan nasitila do 900 lačnih; v hiše ubožcev, ki so se sramovali prositi, je pošiljala bogato miloščino. Tudi bolnike po zasebnih hišah je obiskovala, jih tolažila, jih opominjala k potrpežljivosti in jim stregla.

Nobenega ubožčeka ni izpustila brez daru od sebe. Zato so jo splošno imenovali mater bolnikov in ubogih.

Nekaterim njena pobožnost ni bila všeč, zato so se ji posmehovali. A ona se za to ni zmenila. Drugi so imeli njeno radodarnost za zapravljevost in so jo zato tožili pri soprogu. Ali on takih tožbá ni poslušal, ampak jih zavrnil, ker je vedel, da čim bolj je Elizabeta radodarna, tem bolj blagoslavlja Bog njegovo premoženje. Zakonski, ne poslušajte hudobnih jezikov nevoščljivcev, prilizovavcev in hinavcev!

Bogoljubnost sv. Elizabete se je prav posebno pokazala ob smrti nje-nega soproga. On je namreč šel z drugimi kršč. vitezi na vojsko v Sv. De-želo, da oprostí svete kraje turškega jarma. A med potjo je zbolel in umrl. Kak udarec za sv. Elizabeto! Toda kako junaško ga je prenesla! Močno jo je zbolelo poročilo o smrti njenega moža, toda podvrgla se je božji pre-vidnosti rekoč: „O Bog, Ti veš, da nisem na svetu nič bolj ljubila, nego svojega moža, ne samo zato, ker je bil moj mož, ampak še bolj zato, ker je Tebe tako iskreno ljubil. Ker pa je bila Tvoja sv. volja, da je umrl, se udam tako popolnoma, da, če bi ga mogla z 1 očenašem od mrtvih obu-diti, pa bi bilo to zoper Tvojo sv. voljo, bi tega očenaša ne hotela iz-moliti. Samo to te prosim, daj mu večni mir in pokoj, meni pa daj milost, da Ti bom do konca življenja zvesto služila.“ Nato je za pokoj nje-gove duše oskrbela mnogo sv. maš, dala mnogo miloščine, slekla knežjo obleko in obljubila, da hoče vdovski stan čisto preživeti in se ne v drugič možiti.

Tako udani v voljo božjo naj bi bili tudi tretjeredniki ob izgubi svojih dragih. To je krščansko in kaže živo vero.

Pa Bogu je dopadlo, svoji zvesti služabnici poslati še razne bridke poskušnje. Po Ludovikovi smrti je prevzel vlado njegov brat. Takoj so se našli ljudje, ki so sv. kraljico tožili pri novem vladarju, da je sè svojo miloščino zapravljala deželno premoženje. Kot kazen za to so jo oropali vsega imetja in izgnali so jo s kraljevega dvora. Iz strahu, da se zameri novi vladi, je nihče ni upal niti pod streho vzeti. Še celo bolnice, ki jih je sama usta-novila, so ji bile sedaj zaprte. Kaj ji je preostalo družega kot posnemati Marijo in sv. Jožefa in iskati zavetja in prenočišča v živinskih hlevih. Ker so ji vzeli vse premoženje, je morala sedaj sama od hiše do hiše kruha prositi. Kako ponižanje! Kako trda poskušnja! A sv. Elizabeta se je v tej nesreči pokazala pravo učenko Jezusovo, pravo kristijano. Ne samo, da ni godrnjala nad krivicami, ki so se ji godile, ampak se je Bogu celo zahvalila, da sme zavoljo njega kaj trpeti. To je zgled močne duše, to je zgled krščanske potrpežljivosti! Nikomer, še celo svojemu očetu ni potožila svojega gorja.

Da boste še bolj spoznali njeno potrpežljivost, poslušajte še ta le do-godek: Neka stara žena, ki je preje mnogo dobrot prejela iz Elizabetinih rok, jo je srečala na neki ozki brvi, ki je bila narejena čez plitev potok. Ker se kneginja starki ni takoj ognila, pehnila jo je ta z brvi v potok. A kaj stori kneginja? Ni se kregala nad starko, ni jo zmerjala, ni ji očitala ne-hvaležnost, ampak mirno si je očistila umazano obleko in je šla svojo pot. Na tihem pa je to krivico Bogu darovala in se ponudila, da hoče še več trpeti zavoljo njegovega sv. imena. Tako izredno bogoljubnost je Bog že na

tem svetu poplašal; prikazal se ji je Kristus v molitvi, jo potolažil in potrdil in ji obljubil, da je ne bo nikoli zapustil. Pač lepo plačilo že na tem svetu!

Čas bridkih skušenj je minil. Kneginja je po posredovanju svojega očeta zopet prišla do svojih pravic in do svojega premoženja. A kaj je naredila s premoženjem? Zidala je bolnišnico, v njej se sama nastanila ter bolnikom osebno stregla, kaker bi ne bila kneginja, ampak dekla. To je pač lep zgled za tretjerednike. Tudi ti naj bi skrbeli za bolnike, ki so pač med reveži največji reveži. Ljubezen je priganjala sv. Elizabeto, da je pozabila sebe in živela za druge, za uboge in bolnike. Tudi vas, predragi v Gospodu, naj priganja ljubezen, da bote opravljali mnogo del duhovnega in telesnega usmiljenja! Sè sv. Pavlom govorite: „Charitas urget nos, ljubezen nas priganja.“

Po tako mnogostranskem trpljenju, po tako bridkih poskušnjah je duša sv. Elizabete zgodaj dozorela za nebesa. Še ne 24 let stari je Bog razodel dan njene smrti. Kedo drugi bi se bil tega ustrašil. A sv. Elizabeta se ni. Saj je ves čas samo za Boga živela, saj je celo življenje samo Bogu služila, ali se naj zdaj boji, z Bogom se zjediniti v večni ljubezni? Pripravila se je na smrt, prejela sv. popotnico, opominjala okolu stoječe, naj iz vsega srca Boga ljubijo in zavoljo Boga revežev ne pozabijo in potem je izročila svojo sv. dušo v roke svojega stvarnika v l. 1231.

Po smrti je Bog svojo služabnico poveličal z mnogimi čudeži. Na nje priprošnje je na njenem grobu 16 mrtvih oživel, neprimerno več pa je bolnikov ozdravilo. —

Življenje sv. Elizabete je zgled, vzor za vse stanove človeške družbe, kako naj žive, po čem naj streme.

Otroci se učijo od sv. Elizabete, kako naj se že v mladosti Boga boje in kako naj z leti svojo pobožnost množijo. Samske osebe se učite, kako si morete ohraniti najlepšo čednost in največji kras samskih oseb: sv. čistost. Omožene in oženjeni se učite, kako si bodite zakonski iz srca vdani, kako je treba ohraniti v zakonu edinost duha v zvezi miru. Udove pa uči sv. Elizabeta, da morate udovski stan čisto preživeti in težave tega stanu potrpežljivo prenašati in si misliti sè sv. Pavlom: „Vse premorem v njem, ki me krepča.“ Gospodarji in gospodinje se lahko učite, kako morate za svoje podložne skrbeti, da služijo ne samo vam, ampak tudi Bogu. Vsi kristjani se učijo od sv. E., v trpljenju in preganjanju v Boga zaupati, potrpežljivost ohraniti in v božjo previdnost se udati. Zlasti pa je tretjerednikom zgled spokornosti, zatajevanja, ponižnosti, skromnosti, žive vere, neomajnega zupanja in velike ljubezni do Boga in — bližnjega. Kedor ima te čednosti, je pravi tretjerednik, je pravi sin, prava hči sv. Frančiška, kateremu je bil Bog vse. Saj je znan rek sv. Frančiška: Moj Bog in moje vse! Sv. Elizabeti je bil Bog — vse. Tudi tretjeredniku bodi Bog — vse. Amen.

Kako naj bi obhajali sedemstoletnico svetni duhovniki tretjega reda?

Pred nekaj leti je bila v Cvetju izražena misel, naj bi se gospodje duhovniki, ki so člani tretjega reda, združili v svojih škofijah v posebne tretjeredne skupščine, ki bi bila lahko ena za celo škofijo, ali pa njih več — po ena v posameznih dekanijah. V Novem mestu so lani nekaj takega obetali — koliko od tega se je izpeljalo, nismo zvedeli. Splošno lahko rečemo, da se je za ljudi tretjega reda v zadnjih letih, kar tiče organizacijo, precej delalo, tako po samostanskih voditeljih, kaker tudi po gospodih voditeljih po deželi. Le za duhovnike, ki so v tretjem redu, se dosedaj ni nič, ali vsaj nič izdatnega storilo . . . Ali naj kar tako ostane? Ali ne bi bilo koristno v tem oziru zavzeti se tudi za tretjerednike duhovskega stanu?

Drugod imajo gospodje duhovniki svoje lastne skupščine, saj je znano, da je bil pokojni papež Pij X., preden je postal papež, sam na čelu take tretjeredne duhovniške skupščine v Rimu. — Na Dunaju imajo tudi tako skupščino in v mnogih drugih mestih in deželah tudi.

Take skupščine duhovnikov tretjega reda bi bile posebno primerne in zelo koristne za mesta, kjer je večje število duhovnikov, ki bi se vsaj nekaterekrat v letu sešli k skupnemu shodu in posvetovanju. Vodil bi te skupščine lahko tudi kedo izmed duhovnikov tretjega reda, ki bi dobil potrebno pooblastilo, v dekanijah pa zopet kaki duhovnik iz dekanije. S tem bi se Franciškov duh, ki je bil „ves katoliški in apostolski“ bolj poživil in bi dobili izvežbane in goreče voditelje po deželi, ter bi se zavzeli za tretji red tudi mlajši gospodje. — Dobro bi tudi bilo, da bi imeli v duhovskih semeniških tretjeredne skupščine, kaker jih imajo v več škofijah v veliko korist duhovskemu naraščanju. V Sevilji na Španskem so skorej vsi profesorji in gojenci semenišča v tretjem redu. — Škof v Štrasburgu je rekel pred kratkim časom: „Moje zadnje delo v Nansi (Nancy) je bilo, da sem vstanovil skupino duhovnikov tretjega reda in isto bom naredil tudi mej svojimi sedanjimi duhovniki.“ (Ordensdirektor XV. let. 1. zv.)

Če se kedo izmed preč. gospodov te misli oprime, naj se oglasi v Cvetju. Mogoče bi s tem duhovniki tretjega reda najlepše in najbolj primerno obhajali sedmo stoletnico. Ali naj gremo mimo nje tiho in molče? Tega ne! Debata se otvori, nadaljno besedo imaš Ti, dragi sobrat. Govori, piši, povej svoje misli!

Opazka: Če želi kedo kaj družega primernega za premišljevanje v tēj tridnevnic, naj bere in premišluje: O pobožnem življenju (Cvetje l. 1919. zv. 10—11 str. 149 in nadaljevanje v l. zv. l. 1920 str. 11—14) ali o mladosti (Cv. l. 1914 str. 69—74) ali Nevarne malenkosti (Cv. l. 1914 str. 172—174) ali o ponižnosti (Cv. 1916 str. 9—15) ali o ponižnosti in ljubezni do križa sv. Fr. (Cv. 1915. str. 101—110). O prednostih in dolžnostih tretjega reda je pa mnogo naštetega v Poduku za novice (lanski letnik Cv. 1920 v vseh zvezkih). Sicer je pa tudi v prejšnjih letnikih Cv. mnogo v ta namen primernih spisov, pa jih tu nismo našli, ker ga mnogi nimajo.

P. KAJETAN KOGEJ:

Asketična šola ali vadnica popolnosti.

DRUGI DEL.

O ovirah popolnosti.

I. Poželjenje oči — prva ovira popolnosti.

o zdaj smo govorili o popolnosti sploh; povedali smo, kaj je popolnost, videli ste, da se more popolnost v vsakem stanu doseči in spoznali ste tudi, da smo vsi dolžni stremiti za njo.

V drugem delu asketične šole bomo razpravljali o ovirah popolnosti. Ovir je veliko; mi se bomo omejili le na poglavitne, to je na tiste, ki so popolnosti najbolj nevarne. Tri take omenja sv. Janez: „Vse, kar je na svetu, je poželjenje oči, poželjenje mesa in napuh življenja (2, 16). To troje popolnosti najbolj nasprotuje in jo ovira; zato je treba najprej o tem spregovoriti.

Človek ima pravico do osebne lastnine.

Bog je prepovedal v sedmi zapovedi bližnjega oškodovati na njegovem imetju. Iz tega je razvidno, da je človeku dovoljeno na pošten način si pridobivati premoženje in imetje. Že prvi ljudje na zemlji niso bili brez lastnine. Kajn in Abel sta že imela vsak svojo posest. Osebno last opazamo pri človeku skozi celo zgodovino človeštva do današnjega dne. — Kedo more reči, da človek nima naravne pravice do tega, s čimer si mora vzdrževati življenje? Prav tako sme človek skrbeti ne samo za sedanost, ampak tudi za starost, za slučaj kake velike nesreče, za se, kaker tudi za svoje. To pa more storiti le tedaj, če si pridobi kako lastnino.

Motijo se torej tisti ljudje, ki trdijo, da je vsaka osebna last že krivica oziroma tatvina, da mora biti vse skupno ali vse vseh. Ta nauk je sicer za mnoge jako vabljev, a ravno tako jako težko izpeljiv. Do zdaj je v polni meri vpeljan le v nekaterih redovih; če se bo to dalo tudi izpeljati med svetnimi stanovi, bo pokazala bodočnost. Naravno je, da je skupno življenje mogoče v redovih, kjer so posamezni brez družine; ravno tako naravno je pa tudi, da se kaj takega da le s težavo vpeljati med ljudmi v svetu, ki imajo svoje družine, oziroma otroke. — Stariši imajo namreč nek nagon v sebi, videti oziroma zapustiti svoje otroke na tem svetu bolj oskrbljene, kakor so oni sami; zato se tudi trudijo vsakega otroka spraviti k boljšemu kruhu, kaker se reže v domači hiši. Dokler bo ta nagon v človeku, si bodo ljudje vedno pridobivali lastnino, če ne bodo mogli tega storiti očitno, bodo pa delali skrivaj.

Če bi ne smelo biti nobene osebne lastnine, kje bi bila potem še kaka marljivost in podvzetnost? Kje bi bil še kak napredek, s katerim se človeštvo tako rado ponaša? Kje nove iznajdbe? Vse bi zaspalo. Na svetu bi

ne bilo družega kot večni prepir. Škof Keteler je enkrat v zbornici te-le besede spregovoril: „Ako se že bratje in sestre ne morejo zediniti, kedar delijo očetovo dediščino, ako pridejo stanovavci ene same hiše navskriž, kedar si delijo vodo pri istem vodnjaku, kakšen razpor bi še le nastal mej ljudmi, če bi vsi imeli delo in imetje skupaj, ter bi si ju morali vedno deliti!“

S tem pa še ni rečeno in tudi ni nikjer v božji postavi zapisano, da bi morala lastnina na zemlji ravno tako biti razdeljena, kakor je. Če bi odločevala sama pravica, bi bila brez dvojbe razdelitev lastnine v marisičem in marisikje drugačna, kakor je sedanja. Resnično je in ostane, da primerna in pravično pridobljena lastnina ni grešna in sama na sebi še ni ovira popolnosti.

Tudi v bogastvu se more Bogu služiti.

Gotovo je, da more človek tudi v bogastvu čednostno živeti in se posvetiti. Abraham, Izak, Jakob, Jožef so bili veliki bogatini in vender ljubljenci božji. Kako moreta strah božji in blagostanje skupaj bivati pod eno streho, nam je priča sveti trpin Job. Iz njegovega življenja se jasno vidi, da ima tudi sè strahom božjim pridobljeno bogastvo svoj vir v Bogu.

Bogastvo pravzaprav še ni nič hudega; lahko pa hudo postane, ako je človek prav ne rabi. Znane so besede sv. Avgušтина: „Bog ne pogubi bogastva, pač pa srce, ki na njem visi.“

Mnogo je izvoljenih, ki so pri največjem bogastvu postali svetniki. Ako bogatin svoje bogastvo prav obrača, si ž njim nebesa kupi. Priložnosti za to nikoli ne zmanjka. Kolikim vdovam in sirotam lahko obriše solze! Kolikim bolnikom more olajšati njih britke ure! Kako lahko obrne del svojega imetja v dobre namene, pomaga zidati cerkve in bolnišnice, preskrbi ubogim in potrebnim dijakom ustanove, mnogo lahko stori za misijone, razširjenje božjega kraljestva na zemlji, za uboge duše v vicah itd. Ali se ga ne bodo še pozni rodovi spominjali s hvaležnostjo in molili za pokoj njegove duše?

Nasproti pa zna tudi mali imetek, ako se človek nanj naveže, pripejljati dušo v pogubo. V tej misli nas zopet potrjuje sv. Avguštin z besedami: „Pri mnogih bogatinih dobimo denar in ne skoposti, pri mnogih ubogih skopost in ne denarja.“

Mačka mu je bila zadržek na potu k popolnosti.

Za časa Gregorija Velikega je živel pobožen puščavnik, ki je svetu popolnoma odmril. Razen neke máčice ni imel prav nobene posesti. To živalico je pa strastno ljubil. Večkrat jo je deval v svoje naročje ter jo ljubko božal in gladil. Enkrat moli k Bogu, naj mu blagovoli razodeti, kakšno plačilo ga čaka v nebesih, ker je iz ljubezni do njega vse zapustil. V spanju mu Bog razodene, da ga čaka isto plačilo, kakor tisti čas vladajočega pa-peža. Dobri puščavnik s tem plačilom ni bil nič kaj zadovoljen. Užaljenega srca je zdihoval: Kaj mi pomaga vse moje uboštvo, moja samota, moji

posti, če me ne čaka v večnosti večje plačilo kot papeža Gregorija, ki živi v vsej obilici zemeljskih dobrot.

Kmalu na to je imel zopet prikazen, ki mu je tako-le govorila: „Bogatin ni tisti, ki ima bogastvo, ampak tisti, ki se ga sè srcem oklene in po njem hrepeni. Kako se drzneš resnično uboštvo Gregorijevo imenovati bogastvo, ko imaš ti večjo naklonjenost do svoje mačke, kakor on do vseh zakladov, katerih ne ljubi, ampak prezira v svoji duši in deli na vse strani?“

Pomisli, dragi bravec, ako že male stvarice ovirajo človeka na potu popolnosti, kako ti je še le soditi o zemeljskih dobrotah, če se duša strastno na nje naveže!

Bogastvo je nevarno za dušno zveličanje.

Res, da so dobrote tega sveta tudi od Boga in da se mora človek z njimi zveličati, vendar je resnica, da te človeka rade omamijo, ga odvrtaajo od Boga in ga napeljujejo v vsakovrstne napake in pregrehe.

Zveličar primerja bogastvo trnju. Trnje je mogoče držati v roki na dvojni način: na odprti dlani in tedaj ne bode, ali pa tako, da se stisne z roko, tedaj pa rani do krvi. Ravno tako je sè zemeljskimi dobrinami. Če jih oskrbujem z odprto roko in jih rabim v dobrodельne namene, mi pomagajo do popolnosti; če jih pa pritisnem k sebi, mi ranijo srce in me morejo pogubiti.

Koliki zadržek v popolnosti je zemeljsko imetje, priča evangeljski mladenič, ki je prišel k Jezusu, da bi se od njega učil popolnosti; ko je pa zvedel, kaj popolnost zahteva, je žalosten proč šel. Pri tej priložnosti je Jezus spregovoril one za bogatine tako resne besede: „Resnično vam povem, da pojde bogatin težko v nebeško kraljestvo. In zopet vam pravim: Lažje je kameli iti skozi šivankino uho, kaker bogatinu priti v božje kraljestvo.“ (Mat. 19, 23, 24). Isto misel izraža sv. Pavel z besedami: „Kateri hočejo obogateti, padejo v zanjke hudičeve.“

Poželjenje oči ali lakomnost je silna ovira popolnosti.

Zemeljske dobrote, če se enkrat povspno do lakomnosti, so tolika dušna bolezen, da si večje misliti ne moremo. Pobožni linški škof Miler (Müller) primerja to strast mrzlici: „Kakor namreč mrzličien človek čuti veliko vročino in je razburjen in nemiren in vedno žejen, tako je lakomnik poln želja po imetju in živi v vednem nemiru; čim več ima, tem več želi imeti.“

Lakomnost ima pa še to veliko zlo v sebi, da ni nikedar sama, ampak je prav rodovitna mati, ki rodi kaj hudobne otroke. Škopuhu pride vsako sredstvo prav, da mu le dobiček donaša. Laž, zvijača ste mu prešle v navado, ne straši se goljufije in odrtije, za velike krivice storjene bližnjemu se ne meni. Stiska bližnjega ga ne gane, tudi sebi in svojim domačim odteguje najpotrebniše. Skopuh je pripravljen za zemeljske dobrote prodati, kaker Judež, Boga in dušo. Skopuh, kł je dosegel vrhunec skoposti, je nepoboljšljiv in umrje v svoji lakomnosti.

V župniji N. zboli znan skopuh na smrt. Pokličejo župnika, da bi bolnika pripravil za pot v večnost. Župnik je imel sè seboj lep, srebrn križec, ponudi ga temu možu, naj ga poljubi; mož vpre srpo vanj svoje oči in reče: „Ta križec je srebrn, kaj neki stane? Jaz bi ga kupil, če je na prodaj. Vse navzoče posili pri teh besedah smeh. Siromak sicer križca ni kupil, pač pa se je že drugi dan preselil v večnost brez svojih srebrnih in zlatih zakladov.

Ta resnična dogodbica jasno kaže, kako resnične so besede sv. Krizostoma, ki lakomnika tako-le opisuje: „Ako opazuješ dušo, ki ljubi bogastvo, jo boš videl od tisoč moljev razjedeno; tako zelo je namreč razdejana od skrbi, segnita v greh in izmozgana od želja po imetju!“ Sv. Filip je trdil iz skušnje, da je lažje spreobračati mesenosti udane ljudi, kaker lakomne; in po besedah sv. Klementa Hofbauerja bomo prej naleteli na deset spokornih Magdalen, kaker na enega spokornega Zakeja.

Ker je poželjenje oči huda dušna bolezen in skoraj vedno neozdravljiva, zato bežite po zgledu sv. Frančiška pred njo. Kjer ta gospodari, tam za popolnost ni več prostora. Blagi tretjeredniki! Ako ste med tistimi, katere je Bog založil sè zemeljskimi dobrotami, nikar ne zakrknite svojih src! Imejte vedno odprte oči, da vidijo človeško gorje, pa tudi roke, da hitro priskočijo na pomoč! Na ta način vam dobrine sveta ne bodo ovira, ampak veliko več sredstvo popolnosti.

Razgled po serafinskem svetu.

Poslanica Sv. Očeta o tretjem redu je natisnjena na prvih straneh tega zvezka. Lep spominik za sedemstoletnico, odlično počeščenje in izredno odlikovanje zaničevanega tretjega reda! Pohvala je izrečena z najvišjega mesta, zato se pametni ljudje ne bodo ozirali na hudobno in krivično sodbo brezbožnih, ki tretjega reda ne poznajo ali pa ga sovražijo zato, ker je njihovim nazorom in življenju nasproten. Sv. oče pišejo, da je ta tretji red zelo primeren človeški družbi tudi v sedanjih časih — mirifice societatis humanae his quoque temporibus idoneum — zato spodbujajo vse, naj vsi udje katoliških društev, ne samo ženske, ampak tudi mladeniči in delavci, stopijo v tretji red — quae ubique apud catholicum nomen vigent multiplices variaeque consociationes vel juvenum, vel opificum, vel feminarum, sese Tertio huic Ordini adiungant — in trdno upajo, da bodo škofje in dušni pastirji zelo skrbeli za tretji red, da bo cvetel in se povsod vpeljal . . . Bog daj, da bi tudi pri nas te papeževe besede ne bile glas vpijočega v puščavi! — Okrožnico smo dali tudi posebej natisniti, da bi jo mogli voditelji širiti mej ljudi. Dobi se pri upravništvu Cvetja.

Priljubljeni odbor ima sejo na vnebohod Gospodov ob štirih pop. — **Kamnik**: Mesečni shod: zadnje nedeljo v mesecu ob pol štirih pop.; pred shodom odborna seja, po shodu poduk novincev. — **Maribor**: Mesečni shod: 5. maja (vnebohod G.), 29. junija (Sv. Pet. in Pavel). — **Sv. Trojica**: Mesečni shod: 5. maja in 29. junija ob dveh pop. — Odborna seja: po shodu. — **Nazaret, Brežice, Celje, Škofja Loka, Krško, Brezje, Vič**: vse kaker je bilo naznanjeno v 1. zv. — Od drugod nismo dobili sporočila.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo:

I. Več bolnih tretjerednic ljubljanske skupščine, mej njimi Gregorač Helena. — F. Potokar v Sostrem za zdravje in potrpljenje v družini. — Vse še neuslišane prošnje.

II. Pokojni udje tretjega reda skupščine:

1. **Ijubljanske**: Ana Škoda, Regina Faulkal, Frančiška Brayer, Marjeta Šterk, Marija Breclj, Ana Korelc, Frančiška Novak, Marija Rus, Jožefa Varl, Marija Zupančič, Ana Primčič, ki je bila z možem in otroci 14 let v Ameriki in je tudi tam hodila skorej vsaki dan k sv. maši in k sv. obhajilu; 18 dni za njeno smrtjo ji je sledil v večnost njen sin duhovnik.

2. **štangarske**: Gregor Žust, oče dveh župnikov, zgleden prednik moških udov.

3. **mariborskega okrožja**: č. šolska sestra Celestina Horvat, umrla v Št. Pavlu na Koroškem. — Marija Snežna: Jožefa Lorber roj. Drozg. — Sv. Marjeta ob Pesnici: Rozalija Mulec. — Maribor: M. Poljanec, M. Šprager. — Sv. Miklavž pri Ormožu: Ana Rozman. — Slivnica pri Mariboru: M. in Roza Friedl. — Staritrg: Antonija Repnik, Marjeta Vodovnik. — Sv. Križ pri Ljutomeru: Jakob Peršak. — Sv. Lovrenc n. Dr. p: Neža Mlakar. — Cirkovce: Martin Korošec. — Sv. Rupert v Slov. goricah: Antonija Malek. — Ribnica na Pohorju: Katarina Bizjak. — Vurberg: Ana Klampfer.

Usoda slovenskega jezika.¹⁾

Pod tem naslovom je napisal v „Času“ št. 1., 2. bivši profesor E. Rakovec razpravo, ki sega v bistvo našega naroda. Dve svetinji ima vsak kulturni narod: vero in jezik. Obadva ta elementa sta tako živo združena z narodom, da po njih pada ali vstaja. Slovenci smo se odtrgali od tujcev in se združili sè Srbi in Hrvati, to je z rododom, ki nam je v najbližnjem sorodstvu. Od te združitve smo veliko pričakovali, v resnici veliko več, kaker smo dosegli . . .

In zdaj naj bi po mnenju nekaterih darovali še svoj slovenski jezik. Če hočete vi svojega, slobodno vam — potem niste več Slovenci. Mi svojega ne prodamo za nobeno ceno.

Ali naj bi tudi vero prodali Srbom na ljubo? Ali se nam bo očitala megalomanija, ali morda sentimentalnost, če se bomo držali stare katoliške vere? Menda vender ne?! Vedite pa, gospodje, da sta vera in jezik tesno združena mej seboj: kedor eno zavrže, zavrže navadno tudi drugo, narodni odpadniki so več ali menj tudi odpadniki od vere.

Da je imel prof. Rakovec pri svoji razpravi dobre namene, o tem nihče ne dvoji, ali ravno tako se ne da tajiti, da je v razpravi sami precej pogreškov, in nikaker nima prav „Slovenec“, št. 45. Podlistek, ki trdi, da „pisatelj govori prepričevalno.“ „Prepričevalno? — Kako me more prepričati, kedor citate raznih avktoritet po svoje zavija in v svojem zmislu citira? Gotovo je opravičeno, da se pri raznih vprašanjih sklicujemo na avktoritete, ali citirati moramo dobesedno in v zmislu avktorjevem, sicer smo nepravilni. Poglejmo torej, kako citira prof. Rakovec!

¹⁾ Tako poniževalno in deloma sramotilno o slovenskem jeziku in nekaterih naših možeh še menda dosedaj nihče ni pisal, kot je ta članek.

Ali ste centralisti ali avtonomisti?

(Opazka urednika.)

Naj stoji na prvem mestu Ivana Prijatelja citat iz spisa: „Puškin v slovenskih prevodih“, v Zborniku Slov. Matice, str. 87. Citat bodi nekoliko daljši, da bo pomen, ki ga je pisatelj hotel dati svojim besedam, tem bolj jasen.

„Gotovo bi bilo najbolje“, tako dobesedno stoji v Zborniku, „da bi se vsi Slovani brez „slovarjev“ umeli, da bi se razločevali po jeziku toliko, kolikor sosednje vasi med seboj. Opravičena je ta želja tembolj, ko vidimo, da nam z neizogibljivo gotovostjo preti pogin tem prej, čim manj nas je. Toda ne smemo misliti, da nas bodo rešile ruske besede; če nas bo kaj vzdržalo, nas bo naš narod, narodna individualnost, ki bije prav tako v jeziku, kot v značaju in duši naroda. To stališče ni odločilno samo za politiko, ampak je podlaga tudi jezikoslovju. Nasprotni nazori pa so ostali, brezuspešni in — nezmisljeni.“

G. Rakovec se je teh preroških besedi, kaker jih sam imenuje, dvakrat doteknil. Najprvo citira tako: „Z neizogibljivo gotovostjo preti nam Slovincem pogin tem prej, čim manj nas je.“ „Čas“ XV., 1., 2., str. 97. Na strani 104. pa citira: „Gotovo bi bilo najbolje, da bi se vsi Slovenci razločevali po jeziku tako, kolikor sosednje vasi med seboj. Opravičena je ta želja tembolj,² ko vidimo, da nam z neizogibno gotovostjo preti pogin tem prej, čim manj nas je.“

Dr. Prijatelj pravi: „vsii Slovani“, prof. Rakovec pa citira: „vsii Slovinci“. Kaker je tako citiranje nedopustno, je vendar v tem slučaju še bolj osodepolno, da je izpuščeno jedro citata, ki je v nadaljnjih besedah: „če nas bo kaj rešilo, nas bo naš narod, narodna individualnost itd. Iz teh poslednjih besedi namreč jasno sledi, v kakšnem pomenu smemo in moramo vzeti prejšnje besede dr. Prijatelja. Celi ta citat ima res nekaj duhovito preroškega na sebi, ali prerok ga je zapisal v prilog tistim, ki se oklepajo našega, torej slovenskega naroda, narodne individualnosti, ki bije prav tako v jeziku, kot v značaju in duši naroda. Če smo politično združeni sè Srbi in Hrvati, vendar ne bo po pravici nihče mogel reči, da smo sentimentalni ali domišljavi, če hočemo braniti in ohraniti svoj značaj, svojo dušo, svoj jezik, svojo vero. Če nas po mnenju dr. Prijatelja ruske besede ne bodo rešile, nas bodo hrvatske še menj, če namreč zavzamemo stališče prof. Rakovca, ki v obstanek malih narodov ne kaže veliko vere; in vendar so Hrvatje z nami vred v primeri z Rusi le majhin narod. Sicer pa se ne branimo združitve s Hrvati, ki faktično tudi že obstoji; kar branimo in bomo branili, so naše narodne svetinje, mej katere spada zlasti tudi naš narodni materini jezik, ki je jezik slovenski, v katerem imamo res da ne ravno veliko, ali vendar tako literaturo, da se nam je ni treba sramovati pred nikomer, tudi pred Srbi in Hrvati ne. Naj se le tudi oni seznanijo z našim jezikom in z našo literaturo, ne bo jim škodilo in bo tudi pravično, zakaj iste dolžnosti imajo do nas kaker mi do njih. Sicer pa upamo, da nam ti ne bodo skušali vzeti ne vere ne jezika, ako ne bomo sami vsega tega prostovoljno metali od sebe. Če se to zgodi, — po naši krivdi se ne sme — potem bi se zgubili Slovenci mej Srbi in Hrvati, zgubili bi se po lastni krivdi, ali ne zato, ker nas je premalo, g. profesor, temuč zato, ker smo premali.

„Jezik, ki je umrl“, tako piše dr. Glonar, „je križ na grobu naroda, na grobu, iz katerega ni nobenega vstajenja.“³) Kedar bomo govorili in pisali le srbohrvaščino, tedaj Slovencev ne bo več.

Če je kedo nam nasprotnega mnenja, mu pomagati ne moremo. Ali če se pri tem sklicuje na avtoritete, naj se sklicuje na take, ki pišejo v njegovem zmislu, ne pa ravno nasprotno! To zahteva najnavadniji takt resne polemike. In tako moramo pribiti: tudi p. Škrabec, ki se sklicujete nanj, ni Vaš.

²) podčrtal Rakovec.

³) „Naš jezik“, str. 5.